

יד מהרש"א
מסכת פסחים
אור לארבעה עשר
חלק ד'
מדף יז. עד דף כא.

August 18, 2014

© Yechezkel Folger 2014

מפתח

דף יז.....	4
תד"ה רביעי בקדש.....	4
בא"ד ונקט סדר כנף.....	8
רש"י ד"ה וללוי.....	9
דף יז:.....	11
גמ' והא ר' שמעון.....	11
רש"י בד"ה אר"פ כו' ובד"ה אבל דם.....	12
תוספות ד"ה אלא.....	13
דף יח:.....	13
תוספות ד"ה לא מצינו.....	13
תד"ה רבינא ורש"י ד"ה ואי סלקא דעתך.....	14
תד"ה ומה כלי.....	16
תוספות בא"ד אבל.....	17
דף יח:.....	24
תד"ה ולאז מק"ו ובא"ד ויש לומר.....	24
תד"ה דיו.....	27
רש"י ד"ה יטמא דרישא והמשכו בד"ה משקה דמטמא אוכל.....	28
תוספות ד"ה וכי תימא.....	29
רש"י ד"ה שלישי שפסול בתרומה ותד"ה מה מחוסר וד"ה למדנו.....	31
דף יט:.....	35
רש"י ד"ה אמר לי'.....	35
רש"י בא"ד ולר' יוסי ובא"ד ואוכל מטמא משקה ובא"ד ואני שמעתי.....	36
תד"ה ניתני.....	40
תד"ה לא לישתמיט.....	41
תוספות בא"ד אבל לרבינא.....	43
תד"ה שאין טומאת ידים במקדש.....	44
דף יט:.....	45
גמרא האי מחט מאי עבידת'.....	45
תד"ה ונימא.....	47
תוספות בא"ד וגזירה ובא"ד ויש לומר וד"ה וד"ה תרוייהו.....	49
דף כ:.....	53
רש"י ד"ה האי בשר.....	53
רש"י ד"ה שרץ מטמא (ובא"ד והוא הדין) [ד"ה ואוכלין מטמאין].....	54
תד"ה לא דיין שהן דכן.....	57
דף כ:.....	60
גמ' ר' אליעזר רמי תרומה אתרומה ומשני ותד"ה הא ר' שמעון.....	60
דף כא:.....	62
רש"י ד"ה אין הכרעת.....	62
תוספות ד"ה אין הכרעה.....	62

דף יז.

תד"ה רביעי בקדש

בסיוע ר' צבי לנגר

[דף יז עמוד א] בד"ה רביעי בקדש כו' ועוד למה דחק שמואל לתרץ במה שנגע בכנפו לימא אל כל מאכל כו' עכ"ל לכאורה יש לדקדק ומאי קושיא דהא אצטריך לשמואל למימר במה שנגע בכנפו דהשתא ניחא דלא אשתבוש דאם יגע טמא נפש בכל אלה לא משמע דקאי אלא אמפורש בקרא דהיינו לחם וניזיד ויין ושמן דלא קאי אמאי שנגע בכנפו כפרש"י ושפיר קאמרי יטמא דהוה רק רביעי אבל אי הוה אמרינן לשמואל דאל כל מאכל דוקא הוה קאי בכל אלה גם אאל כל מאכל והוה נמי בטמא נפש חמישי ואמאי קאמרי יטמא והנראה שהתוס' לא ניחא להו לפרש דכל אלה לא קאי אמה שנגע בכנף דמשמע דאכל נגיעות שזכר בשרץ קאמר בכל אלה נגיעות אם יהיו בטמא נפש ועוד נראה להם דחוק לפי הסוגיא דשמעתין לפרש"י דפריך אלא לרב מ"ש הכא דאשתבוש ומ"ש וכו' דהוה ס"ד דטמא נפש היינו טמא מת ולרבינא דקאמר התם רביעי והכא שלישי הוה טמא נפש מת גופיה דעיקר הקושיא ותירוץ חסר מן הספר וע"כ הנראה להם לפרש דודאי אם יגע טמא נפש בכל אלה אכל הנגיעות שזכר בשרץ קאי ולדברי המקשה נמי טמא נפש היינו מת גופיה ולהכי לשמואל ניחא דלא אישתבוש דמשרץ הוה כל הנגיעות חמישי וממת דהוה אבי אבות הטומאה הוי אותן הנגיעות עד רביעי אבל לרב דלא דרש מה שנגע בכנפו הוה כל נגיעות בשרץ רביעי ובמת שלישי וכיון דשניהם טמאין מדינא פריך אמאי אישתבוש גבי שרץ ברביעי ולא ידעי למימר שהוא טמא ובשלישי גבי מת הוה ידעי למימר שהוא טמא ומשני דבמת שהוא חמור הוה בקיאיין ולא בטומאת שרץ ורבינא מתרץ דהוה בקיאיין בשלישי ולא ברביעי ומזה הקשו התוס' שפיר למה דחק שמואל כו' לימא אל כל מאכל כו' ותו לא מידי ודו"ק:

1) הקדמה First

a) חגי א'

- i) הן ישא איש בשר קדש בכנף בגדו ונגע בכנפו אל הלחם ואל הנזיד ואל היין ואל השמן ואל כל מאכל היקדש
- ii) ויענו הכהנים ויאמרו לא

b) חגי ב'

- i) ויאמר חגי אם יגע טמא נפש בכל אלה היטמא
- ii) ויענו הכהנים ויאמרו יטמא

טבלא א' שיטת רב			
	1	2	3
	חגי א' אמרו טהור ולא צדקו דבקושטא טמא הוא	חגי ב' בה"א טמא וצדקו	חגי ב' במסקנא לרבינא טמא וצדקו
אבי אבות			מת
אב	שרץ ("כנפו דקרא")	טמא מת	לחם
ראשון	לחם	לחם	נזיד
שני	נזיד	נזיד	יין
שלישי	יין	יין	שמן או מאכל
רביעי	שמן או מאכל	שמן או מאכל	

טבלא ב' - שטת שמואל						
	1	2	3	4	5	6
	חגי א' טהור וצדקו	חגי ב' טמא וצדקו	חגי א' לקושיית תוס' טהור וצדקו	חגי ב' לקושיית מהרש"א טמא ולא צדקו	חגי ב' לפי קושיות מהרש"א לרש"י	חגי ב' לפי קושיות תוספות כמבואר במהרש"א
אבי אבות						מת
אב	שרץ ("כנפו דקרא")	טמא מת	שרץ (כנפו דקרא)	טמא מת	טמא מת	לחם
ראשון	מה שנגע בכנף	לחם	לחם	לחם	מה שנגע בכנף	נזיד
שני	לחם	נזיד	נזיד	נזיד	לחם	יין
שלישי	נזיד	יין	יין	יין	נזיד	שמן
רביעי	יין	שמן או מאכל	שמן	שמן	יין	כל מאכל
חמישי	שמן או מאכל		כל מאכל	כל מאכל	שמן או מאכל	

2) הקדמה First

- a) טמא is רביעי בקדש
- b) טהור is חמישי בקדש

3) Second הקדמה

- a) When the כהנים answered טמא or טהור they referred to the last item in the relevant of נגיעות as we'll explain

4) רש"י as explained by גמרא

- a) רב says for 'א חגי – table 1 column 1

- i) the כהנים were טועה in 'א חגי when they said טהור because the chain of the נגיעות extended only to רביעי

- ii) Note that

- (1) "שמן ואל כל מאכל" means "או שמן או לכל מאכל" – the meaning isn't "דוקא" in the sense that יין touched שמן and מאכל touched שמן

- (2) because

- (a) if the meaning is דוקא and יין touched שמן and מאכל touched שמן

- (b) the מאכל would have been חמישי and the כהנים would have been correct that the מאכל is טהור

- b) רב for 'ב חגי – table 1 column 2

- i) "טמא מת" means the טומאה of טמא מת

- ii) The כהנים weren't טועה when they said טמא because

- (1) "בכל אלה" in 'ב חגי refers to the same chain that was נטמא in 'א חגי

- (2) And 'ב חגי differs from 'א חגי only in that in 'א חגי the לחם was נטמא by the טמא of אב הטומאה while in 'ב חגי the לחם was נטמא by the טמא of אב הטומאה מת

- c) שמואל for 'א חגי – table 2 column 1

- i) the כהנים weren't טועה in table 2 column 1 when they said טהור because "מה שנגע בכנף" was added to the chain of the נגיעות and extended the chain to טהור that's טהור

- d) שמואל for 'ב חגי – table 2 column 2

- i) It's a סברא that בכל אלה in 'ב חגי doesn't refer to the whole chain of 'א חגי that begins with מה שנגע – instead it refers only to the part of the chain in 'א חגי that begins with לחם because לחם is the first specific item named in 'א חגי

- ii) it follows that the כהנים weren't טועה when they said טמא because the chain of the נגיעות extended only to רביעי בקדש

5) גמרא

- a) רב to קשיא

- i) Why is it that the כהנים were טועה in 'א חגי but not in 'ב חגי

- b) רב נחמן of תירוצ

- i) The כהנים weren't בקיאים on the טומאה of שרץ in 'א חגי in table 1 column 1 but they were בקיאים on the טומאה of טמא מת in 'ב חגי in table 1 column 2
- c) רבינא of תירוצ'
 - i) 'ב חגי deals with the chain in table 1 column 3 – not with the chain in table 1 column 2
 - ii) The words טמא לנפש in 'ב חגי don't mean "טמא מת" that's an טומאה אב and instead mean the טומאה of מת עצמו that's an אבות הטומאה
 - iii) Now
 - (1) The כהנים weren't בקיאים in טומאה רביעי and that's why they were טועה in 'א חגי when they said טהור in table 1 column 1
 - (2) The כהנים were בקיאים in טומאה שלישי and that's why they weren't טועה in 'ב חגי when they said טמא in table 1 column 3
- 6) תוספות
 - a) רש"י to קשיא
 - i) Instead of saying for שמואל in 'א חגי that there was the additional step of מה שנגע בכנף
 - ii) why doesn't רש"י say that "ואל כל מאכל" is "דוקא" and means that יין was נוגע in the שמן and the שמן was then נוגע in the מאכל – as in table 2 column 3 – so that the מאכל was חמישי and that's why the כהנים weren't טועה when they said טהור
- 7) מהרש"א
 - a) תוספות to קשיא
 - i) we've explained for רש"י that
 - (1) שמואל for "בכל אלה" in 'ב חגי in table 2 column 2
 - (a) relied on a סברא to say that the words refer only to that part of the chain in 'א חגי that begins with להם and not to the whole chain in 'א חגי that begins with שנגע
 - (b) and that's why 'ב חגי ends with רביעי that's טמא
 - ii) but
 - (1) if רש"י were to explain that ואל כל מאכל is דוקא in 'א חגי and adds to the chain as in 'א חגי as in table 2 column 3
 - (2) there's no סברא that would explain why ואל כל מאכל in 'ב חגי is different than ואל כל מאכל in 'א חגי and isn't דוקא
 - (3) so it would follow that מאכל in 'ב חגי is חמישי as in table 2 column 4 and the כהנים should have said טהור instead of טמא
 - b) תירוצ' to explain the קשיא of תוספות
 - i) First הקדמה

- (1) תוספות disagrees with the סברא of רש"י and תוספות says that since the chain in 'א' begins with מה שנגע it must be that in 'ב' בכל אלה refers to the whole chain in 'א' that begins with מה שנגע as in table 2 column 5
 - (2) so we anyway have to explain for שמואל why in 'ב' the chain doesn't reach חמישי
- ii) Second הקדמה
- (1) רש"י to קשיא
 - (a) "הכא שלישי הכא" in the רבינא מסקנא actually says for רב is that רביעי
 - (b) מת עצמו טמא נפש says nothing about רבינא
 - (c) So the חסר מן הספר of רבינא is שיטה of רש"י by ביאור of עיקר
- iii) It's because of these קושיות that תוספות holds contrary to רש"י that
- (1) the גמרא realized from the start for רב that table 1 column 3 is correct that the chain for 'ב' begins with מת עצמו and reaches only to שלישי and that's why the גמרא didn't need to explain that רבינא holds that טמא לנפש means מת עצמו
 - (2) The גמרא asked that if טועה for רב in 'א' for שרץ then טומאת מת עצמו in 'ב' חגי should also have been טועה כהנים
 - (a) חגי 'ב' of טומאת מת עצמו in בקיאיך כהנים answered that רב נחמן but not in 'א' of טומאת שרץ
 - (b) חגי 'ב' of טומאת שלישי in בקיאיך כהנים answered that רבינא but not in 'א' of טומאת רביעי
 - (3) it follows that
 - (a) רש"י of שיטה – but not for their שיטה תוספות – can correctly ask that if מאכל is חגי 'א' in שמואל isn't necessary for מה שנגע and the chain reaches חמישי as in table 2 column 3
 - (b) And
 - (i) it's not a קשיא that this would also lengthen the chain in 'ב' חגי to חמישי
 - (ii) since the chain starts with מת עצמו and still would end only with רביעי as in table 2 column 6

בא"ד ונקט סדר כנף

בא"ד ונקט סדר כנף כו' דלא בעי למנקט שיעשה כיוצא בו ולשמואל דייק מדכתיב בכנפו כו' עכ"ל וצ"ל מה שנגע בכנף היינו משקה דאי הוה כלי לא היה נטמא מן הכנף שנגע בשרץ דאין כלי נטמא אלא מאב הטומאה ומאכל נמי לא הוה דא"כ עושה כיוצא בו דהלחם נגע בו ודו"ק:

רש"י ד"ה וללוי

בפרש"י בד"ה וללוי דתני כו' שבתחלה שאלם על הסדר וא"ל כו' ולבסוף שאלם אם יגע הטמא עצמו בכל אלה כלומר או בזה וכו' עכ"ל פירושו דחוק דהא תלמודא סתמא קאמר דנגעי כולהו בראשון משמע בין מתחלה ובין בסוף וע"ק למה שאלם בשרץ על הסדר ובמת או בזה או בזה וע"ק כיון דמתחלה לא שאלם אלא אם המשקה שלישי מטמא אחרים שהרי על זה השיבו לו לא יטמא מאי אריא דשאלם על משקה שלישי אפילו משקה ראשון ושני נמי דכה"ג פריך לשמואל וע"ק לישנא דנגעי בראשון לא משמע בטמא עצמו ולולי פרש"י היה נראה לפרש דודאי לא שאלם בנגעי בשרץ או במת גופיה דזה מפורש בקרא גבי שרץ כתיב מכל האוכל וגו' אלא שאלם בין בשרץ ובין במת דנגעי כולהו בראשון דהיינו על השני שאינו מפורש בקרא וקא"ל אינהו גבי שרץ לא יטמא וגבי מת יטמא משום דהווי בקיאי וידעי בטומאת מת ולא הווי בקיאי בטומאת שרץ כדאמר' לעיל לרב ודו"ק:

1) הקדמה

a) חגי א'

- i) הן ישא איש בשר קדש בכנף בגדו ונגע בכנפו אל הלחם ואל הנזיד ואל היין ואל השמן ואל כל מאכל היקדש
- ii) ויענו הכהנים ויאמרו לא

b) חגי ב'

- i) ויאמר חגי אם יגע טמא נפש בכל אלה היטמא
- ii) ויענו הכהנים ויאמרו יטמא

2) גמרא

- a) מקבל טומאה – שמן and יין דם מים – for example holds that דבי מדבחיא לוי מטמא אחרים but aren't דאורייתא
- b) שאלה
 - i) How does חגי explain the שאלות of חגי in the prior דיבור
- c) תשובה
 - i) "דנגעי כולהו בראשון"

3) ביאור – רש"י

- a) When the כהנים said טהור in חגי א' they were correct because
 - i) the שאלה that חגי asked was whether יין that had become טמא as a שלישי could be רביעי מטמא שמן
 - ii) and the כהנים correctly answered that the שמן was טהור because משקי בי מדבחיא aren't מטמא אחרים
- b) When the כהנים said טמא in חגי ב' they were also correct because the שאלה that חגי asked was whether a ראשון could be מטמא both יין and שמן

4) מהרש"א

a) רש"י קשיות to Four

i) קשיא First

(1) The גמרא of the לשון suggests that the שמן and יין were both נטמא בראשון in 'א חגי and in 'ב חגי

ii) קשיא Second

(1) If the only difference between 'א חגי and 'ב חגי is that in 'ב חגי the שמן and יין were נטמא together

(2) Why is it relevant that in 'א חגי the טומאה began with שרץ while in 'ב חגי the טומאה began with נפש

iii) קשיא Third

(1) Why did 'א חגי set out a case where the יין was only a שלישי

(2) when the שמן would not have become טמא even if the יין were a ראשון

iv) קשיא Fourth

(1) For 'ב חגי why does the גמרא emphasize that the שמן and יין were טמא because both were נטמא בראשון

(2) The result would of course have held been the same if they were both נטמא באב הטומאה

b) תירוץ

i) Here is a new שטה for the גמרא that's different from the שיטה of רש"י

ii) לוי says that

(1) חגי realized that כהנים knew that משקין can become a טומאה based on "טמא" at 'א חגי that deals with משקין that were נטמא by שרץ

(2) חגי by his שאלות wanted to see if the כהנים also knew that משקין can become a טומאה שני

(a) in 'א חגי in a chain that begins with שרץ that was מטמא a ראשון that in turn was מטמא both יין and שמן

(b) and in 'ב חגי in a chain that begins with טמא מת that was מטמא a ראשון that in turn was מטמא both יין and שמן

iii) Neither of his שאלות involved a שלישי or a רביעי

iv) now

(1) The כהנים were טועה in 'א חגי because the כהנים weren't בקיאים in שרץ and didn't realize that a chain of טומאה that begins with שרץ can result in שני משקין that are a שלישי

(2) The כהנים weren't טועה in 'ב חגי because the כהנים were בקיאים in טמא מת and realized that a chain of טומאה that begins with טמא מת can result in שני משקין that are a שלישי

דף יז:

גמ' והא ר' שמעון

[דף יז עמוד ב] גמ' והא ר"ש דאמר טומאת משקין דאורייתא כו' לאוכלין טמאין וה"ק ר"ש בכלים כו' לכאורה לא הוה צריך להך ברייתא דלעיל דאמר טומאת משקין דאורייתא דמהך ברייתא מוכח שפיר דאי הלכתא היא מ"ל בכלים מ"ל בקרקע וי"ל דאי מהך ברייתא לחוד ה"א דטומאת משקין לאו דאורייתא אלא מזרובנן גזרו על טומאת משקין ובכלים לא חלקו בין פנים לחוץ ובקרקע כיון דראוי למקוה לא גזרו ביה מבפנים אבל אי טומאת משקין מבחוץ דאורייתא ומבפנים הלכתא גמירי לה דהוה דכן לא ה"ל לרובנן לגזור טומאה משום בפנים לחוד ובכלים דמ"ל כלים ומ"ל קרקע ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) מקדש means in the בפנים
- b) מקדש means out of the בחוץ

2) Second הקדמה

- a) but ראוי למקוה דאורייתא because it's מקבל טומאה דאורייתא isn't רביעית מים בקרקע רבנן but ראוי למקוה דאורייתא because it's מקבל טומאה בחוץ is רביעית מים בקרקע גזור that were מקבל טומאה בחוץ
- b) דף טז. at ברייתא א'
 - i) טומאת משקין דאורייתא holds that ר' שמעון
- c) ברייתא ב'
 - i) ר' says שמעון
 - (1) מים בכלים טמאין בין בפנים בין בחוץ
 - (2) רביעית מים בקרקע טמאין בחוץ ולא בפנים

3) גמרא

- a) רב פפא
 - i) הלכה למשה מסיני based on טהורין בפנים are משקין
- b) קשיא
 - i) who says in 'א ברייתא that דאורייתא and who also sets out the הלכות in 'ב ברייתא can't agree with רב פפא that are משקין based on טהורין בפנים are משקין based on הלכה למשה מסיני
 - ii) Because
 - (1) Although we'd understand for שמעון that טמאין בחוץ since כלים בחוץ טמאין ר' שמעון that would be מטהר the כלים and for בחוץ there's no מטהר the כלים
 - (2) Still for כלים בפנים we'd have to say that a גזירה דרבנן overrides the הלכה למשה מסיני

(a) yet

(i) כלים בפנים wouldn't be מטריה themselves to make a גזירה for
קרקע בפנים without also making a גזירה

(ii) דמה לי כלים מה לי קרקע

4) מהרש"א

a) קשיא

i) The גמרא could have been מפרך the שיטה of רב פפא based on 'ב' alone
this way

(1) קשיא

(a) It must be that 'ב' דאורייתא is טומאת משקין because

(i) otherwise כלים would be טמא both בפנים and בחוץ only by גזירה דרבנן

(ii) and רבנן wouldn't be טורח to be גוזר for כלים בפנים unless they were
also גוזר for קרקע בפנים

(b) and once we know that 'ב' proves that ר' שמעון holds that טומאת
משקין is דאורייתא the קשיא we've asked to רב פפא from 'א' applies
also to 'ב'

b) תירוצ

i) 'ב' can hold that דאורייתא לאו משקין טומאת and רבנן were טורח to be גוזר for
רבנן – since קרקע בפנים for גוזר – even though they weren't also גוזר for כלים בפנים
anyway needed to be גוזר for כלים בחוץ

c) קשיא

i) Then why doesn't רב פפא answer the קשיא of the גמרא from 'א' this way

(1) It's correct based on 'א' that

(a) ר' שמעון holds that דאורייתא טומאת משקין so that were it not for a גזירה
הלכה למשה מסיני because of טהורין בפנים would be כלים the דרבנן

(b) And the הלכה טומאת משקין דאורייתא because טמאים בחוץ כלים are
בחוץ doesn't apply למשה מסיני

(2) Still רבנן were טורח to be גוזר for כלים בפנים – even though they weren't
גוזר for קרקע בחוץ – because they were also גוזר for קרקע בפנים

d) תירוצ

i) Only if רבנן were טורח for כלים בחוץ can we accept that רבנן were טורח for כלים
קרקע בפנים even though they weren't טורח for כלים בפנים

רש"י בד"ה אר"פ כו' ובד"ה אבל דם

בפרש"י בד"ה אר"פ כו' ובד"ה אבל דם אין בו חילוק כו' דטומאה ידידה דאורייתא כו'
עכ"ל אבל התוס' כתבו בדם יש לטהר טפי אפילו בכלים דדם קדשים לא איתקש למים כו'
עכ"ל ע"ש וצ"ל לדעת רש"י דלא איתקש דם קדשים למים אלא לענין הכשר ולא לענין
טומאה ואין ללמוד טומאה מהכשר וק"ל:

תוספות ד"ה אלא

תוס' בד"ה אלא דהווי כו' וריקן נמי משמע שלא היה בו כלום כו' עכ"ל ר"ל ואפילו כולו
שאוּב אינו פסול אלא מדרבנן וק"ל:

דף יח.

תוספות ד"ה לא מצינו

[דף יח עמוד א] תוס' בד"ה לא מצינו כו' ואית ספרים דל"ג לקמן ולשון כו' עכ"ל ר"ל
דל"ג לקמן כל האי סוגיא יטמא דאינו עושה כיוצא בו מהכא נפקא מהתם נפקא כו' וק"ל:

תד"ה רבינא ורש"י ד"ה ואי סלקא דעתך

בד"ה רבינא אמר כו' תרי זימני ל"ל למעוטי שאין טומאה עושה כו' עכ"ל משום דלכאורה אף על גב דכתיבי תרי זימני יטמא אימא דיטמא דגבי אוכל ודאי דוקא לטמא משקה הוא מדכתיב גביה טמא הוא ואין טומאה עושה כיוצא בו אבל יטמא דגבי משקה אימא בין לטמא אוכל ובין לטמא משקה הוא ואהכי קאמרי דא"נ הוה כתיב חד יטמא בתרווייהו הוה אמינא דגבי אוכל אינו אלא לטמא משקה ולא לטמא אוכל מדכתיב טמא הוא ומדכתיב תרי זימני יטמא הוה כמו ריבוי אחר ריבוי ואינו אלא למעט דאין טומאה עושה כיוצא בו אף במשקה דבאוכל לא צריך קרא דטמא הוא נפקא וק"ל:

בפרש"י בד"ה ואי ס"ד האי יטמא כו' ומדאיצטריך למעוטי אוכל מכלל דמשקין מטמא עכ"ל הכא דדריש יטמא יטמא לא צריך למדאצטריך אלא מדכתיב הוא טמא ואין עושה כיוצא בו ע"כ יטמא יטמא דכתיב גבי אוכל לטמא משקין קאתי וק"ל:

1) First הקדמה

- a) ויקרא יא' לג'
 - i) וכל כלי חרס אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא
- b) פסוק לד' in המשך
 - i) רישא
 - מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא (1)
 - ii) סיפא
 - וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא (1)
- c) ויקרא יא' לח'
 - i) וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם

2) Second הקדמה

- a) Note that the רישא of פסוק לד' deals with אוכלין while the סיפא of פסוק לד' deals with משקין

3) Third הקדמה

- a) ר' עקיבא
 - i) "יטמא" in the רישא is read בפתח צירי to teach that אוכלין שני are מטמא אחרים to be שלישי בחולין
 - ii) "יטמא" in the סיפא is read בפתח צירי to teach that משקין are מטמא אחרים

4) גמרא

- a) שאלה
 - i) Is it possible that the יטמא in the סיפא that deals with משקין teaches that משקין are מטמא אוכלין and doesn't teach that מטמא משקין are אוכלין
- b) ד"ה לא מצינו at תוספות as explained by רב פפא of תשובה
 - i) "הוא טמא ואין כיוצא בו טמא" in פסוק לח' teaches that "טמא הוא"

- c) below מהרש"א and תוספות to be explained by רבינא of תשובה
- i) אף מגופי דקרא מצינן למילף
 - (1) דאי ס"ד אשר יטמא דסיפא לאגמורי אתא אשר משקין מטמאי משקין בין אוכלין בין משקין לא לכתוב בקרא אלא חד יטמא
 - (2) תרי זימני למה לי
 - ii) אלא יטמא דרישא לטמא טומאת משקין יטמא דסיפא לטמא טומאת אוכלין
- 5) ד"ה רבינא at מהרש"א
- a) תוספות of ביאור to the הקדמה
 - i) Unlike רב פפא who derives from טמא הוא that neither אוכלין nor משקין are מטמאין כיוצא בהן
 - ii) רבינא says that
 - (1) since טמא הוא refers to זרע כל and deals only with אוכלין
 - (2) the מטמא כיוצא בו אוכלין that can teach only for דיוק of טמא וכו' הוא
 - b) As a result תוספות asks to רבינא
 - i) say that
 - (1) רישא of the יטמא
 - (a) that deals with אוכל and according to ר' עקיבא is read with צירי פתח צירי to teach that מטמאי אחרים
 - (b) must teach only with אחרים that are משקין since we already know from מטמא כיוצא בו אוכל that isn't טמא הוא
 - (2) But יטמא of the סיפא
 - (a) that deals with משקין and according to ר' עקיבא is read with צירי פתח צירי to teach that מטמאי אחרים
 - (b) deals with אחרים that are משקין as well as אוכלין
 - c) And תוספות answers that
 - i) To reach this result one יטמא would have been enough for both אוכלין that are מטמא אחרים and משקין that are מטמא אחרים
 - ii) Since
 - (1) from טמא הוא that teaches that אוכלין aren't מטמא we'd realize that the מטמא משקין are אוכלין that can only teach that
 - (2) and we'd also realize that the same יטמא teaches that משקין both מטמא are משקין since the מיעוט from טמא הוא doesn't apply to אוכלין
 - iii) The second יטמא is therefore a יתור and – since למעט אלא ריבוי אחר ריבוי – is a מיעוט that teaches that משקין also aren't מטמא כיוצא בהן and are only מטמא אוכלין
- 6) מהרש"א as explained by ד"ה ואי סלקא דעתך at רש"י

- a) We can be מדייק that אוכלין are מטמא אחרים because the פסוק needs to say טמא הוא to teach for אוכלין the exception that טמא בו אין כיוצא

7) ד"ה ואי ס"ד at מהרש"א

a) Actually

- i) for רבינא it's from יטמא in the רישא that's read צירי בפתח that we know that משקין are מטמא אחרים and טמא הוא is needed only to teach that it's only משקין that מטמא are אוכלין
- ii) The מאן דאמרי from דיוק that אוכלין are מטמא אחרים is needed only for דורש who aren't דורש this יטמא with צירי פתח

תד"ה ומה כלי

בד"ה ומה כלי כו' משקין הבאין מחמת אוכל לא יטמא אוכל כו' עכ"ל וכגון שאוכל ראשון נגע בשרץ גופיה דאי בכלי הוה אוכל שני והמשקה שלישי והאוכל רביעי ובחולין קיימינן דלא אתי לידי רביעי וק"ל:

תוספות בא"ד אבל

בא"ד אבל מה שאין אוכל מטמא אוכל היינו לפי שאין עושה כיוצא בו כו' עכ"ל הכא שייכא הק' פירכא משום דעיקר דינא הוא דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו והיינו עיקר דינא ממה שאינו אוכל מטמא אוכל וכן ממה שאין משקין מטמא משקה אבל לקמן דעביד ק"ו ומה משקה שמטמא אוכל אינו מטמא כלי אוכל שאינו מטמא אוכל אינו דין כו' לא שייך הק' פירכא דמה שאין אוכל מטמא אוכל היינו לפי שאינו עושה כיוצא בו משום דעיקר דינא ממשקה הוא שהיא תחלת דינא ולא מסוף דינא ממה שאין אוכל מטמא אוכל וליכא למפרך התם אלא כדפרכינן דאימא אוכל חמור ומשקה קיל ודו"ק:

ודע דבההוא ק"ו דלקמן דאין אוכל מטמא כלי ומה משקה שמטמא אוכל אין מטמא כלי אוכל כו' כתב בעל המאור וא"ת א"כ אוכל נמי לא יטמא את המשקה מק"ו ומה משקה שמטמא אוכל אינו מטמא משקה אוכל שאינו מטמא אוכל א"ד שלא יטמא משקין יש להשיב ולטעמיה משקה נמי לא יטמא אוכל מהאי ק"ו ומה אוכל שמטמא כו' וא"כ אין אוכל מטמא [כלום] ולא משקה מטמא [כלום] ואזל ליה מדרש יטמא יטמא אלא כו' עכ"ל ואין דבריו מבוררים דאם נימא דחד מהני ק"ו איכא למיעבד ולאוקמא דרשה דיטמא יטמא את הכלי ולסתור ק"ו דלעיל ה"נ איכא לקיומי הני תרתי ק"ו ויטמא יטמא דתרווייהו היינו לטמא כלי אלא הנראה ליישב לשיטת התוס' דק"ו דלעיל שלא לטמא כלי אלים דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו וא"כ ע"כ יטמא דאוכל לטמא משקה ויטמא דמשקה לטמא אוכל ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) ויקרא יא' יג'
 - i) וכל כלי חרס אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא
- b) פסוק לד' in המשך
 - i) רישא
 - (1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא
 - ii) סיפא
 - (1) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא
- c) ויקרא יא' לח'
 - i) וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם

2) Second הקדמה

- a) Note that the פסוק לד' of רישא deals with אוכלין מחמת כלי while the סיפא of פסוק לד' deals with משקין מחמת כלי

3) Third הקדמה

- a) ר' עקיבא
 - i) "יטמא" in the רישא is read בפתח צירי to teach that אוכלין שני are מטמא אחרים to be שלישי בחולין
 - ii) "יטמא" in the סיפא is read בפתח צירי to teach that משקין מחמת כלי are מטמא אחרים

4) Fourth הקדמה

- a) ראשון a כלי to make the second another מטמא is אב הטומאה that's an כלי
 b) שני a כלי to make the second another מטמא isn't a ראשון that's an כלי

5) Fifth הקדמה

- a) מטמאי כלים דאורייתא aren't משקין

6) מהרש"א as explained by גמרא

- a) קשיא

- i) In the prior דיבור we established for רבינא that עקיבא ר' is דורש the יטמא in the **סיפא** to teach that the "אחרים" that משקין מחמת כלי are מטמא since it can't be that משקין are מטמא משקין
 ii) But why can't we at least say that the **סיפא** teaches that משקין מחמת כלי are אוכלין מטמאי as well as אוכלין כלי

b) תירוצ

- i) מטמא כלי aren't משקין מחמת כלי proves that קל וחומר א'

קל וחומר א'
ומה כלי ראשון שמטמא משקין
אין מטמא כלי
משקין מחמת כלי ראשון דקילי טפי דמכח כלי באין
מכל שכן שאינן מטמאין כלי דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו

7) ד"ה אבל in מהרש"א as explained in תוספות

- a) קשיא

	א'	ב'	ג'
א'	ומה כלי ראשון שמטמא משקין	ומה אוכל שמטמא משקין	ומה משקין שמטמאין אוכלין
ב'	אין מטמא כלי	אין מטמא אוכל לפי שאין עושה כיוצא בו	אינן מטמאין משקין לפי שאין עושה כיוצא בו
ג'	משקין מחמת כלי ראשון דקילי טפי דמכח כלי באין	משקין שאינן מטמאין משקין לפי שאין עושה כיוצא בו	אוכלין שאינן מטמאין אוכלין לפי שאין עושה כיוצא בו
ד'	מכל שכן שאינן מטמאין כלי דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו	מכל שכן שאוכלין מחמת משקין אינן מטמאין משקין דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו	מכל שכן שמשקין מחמת אוכלין אינן מטמאין אוכלין דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו

- i) Note that
- (1) קל וחומר א' and קל וחומר ג' have the same structure as קל וחומר ב'
 - (2) Since they're also based on the סברא that "אינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו"
- ii) So
- (1) derive from קל וחומר ב' that מטמא משקין אוכלין מחמת משקין aren't
 - (2) and derive from קל וחומר ג' that מטמא אוכלין מחמת אוכלין aren't
- b) תירוצ
- i) קל וחומר א' is אלים because
- (1) the קולא that a כלי ראשון isn't מטמא a כלי is a result of its weakened טומאה as ראשון
 - (2) proof is that a כלי אב הטומאה is מטמא a כלי
- i) Contrast קל וחומר ג' and קל וחומר ב'
- (1) where the inability of אוכל to be מטמא אוכל and of משקין to be מטמא משקין
 - (a) isn't a קולא based on the weakness of their טומאה
 - (b) and is instead derived from לימודים that teach that אין טומאה עושה כיוצא בו
- 8) המשך דגמרא
- a) שאלה
- i) We established in the prior דיבור that עקיבא ר' is דורש the יטמא in the רישא to teach that מטמא משקין אוכלין מחמת כלי
- ii) But maybe the יטמא teaches also that מטמא כלי are אוכלין מחמת כלי
- b) תירוצ
- i) מטמא כלי aren't אוכלין מחמת כלי proves that קל וחומר ד'

	ד'
א'	ומה משקין מחמת כלי שטמאין אוכלין
ב'	אינן מטמאין כלי כמבואר בק"ו א'
ג'	אוכלין שאינן מטמאין אוכלין לפי שאין עושה כיוצא בו
ד'	אינו דין שאינן מטמאין כלי

- 9) עמוד ב' on ד"ה משקה מטמא אוכל at רש"י
- a) The גמרא could also have relied on (2) קל וחומר א' that's the reverse of קל וחומר ב'

	קל וחומר א'	קל וחומר א2
א'	מה כלי ראשון שמתמא משקין	מה כלי ראשון שמתמא אוכלין
ב'	אין מטמא כלי	אין מטמא כלי
ג'	משקין מחמת כלי ראשון דקילי טפי דמכח כלי באין	אוכלין מחמת כלי ראשון דקילי טפי דמכח כלי באין
ד'	מכל שכן שאינן מטמאין כלי דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו	מכל שכן שאינן מטמאין כלי דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו

המשך דגמרא (10)

a) קל וחומר ד' to פירכא

ד'
ומה משקין מחמת כלי שמתמאין אוכלין
אינן מטמאין כלי כמבואר בק"ו א'
אוכלין שאינן מטמאין אוכלין לפי שאין עושה כיוצא בו
אינו דין שאינן מטמאין כלי

- i) Why do you assume that משקין מחמת כלי are קיל relative to כלי מטמא אוכלין while אוכלין אינן מטמאין אוכלין because משקין are קיל relative to כלי מטמא אוכלין while משקין aren't קיל relative to כלי מטמא אוכלין because אוכלין are חמור relative to כלי מטמא אוכלין while משקין are קיל relative to כלי מטמא אוכלין
- ii) Say משקין are קיל relative to כלי מטמא אוכלין while אוכלין are חמור relative to כלי מטמא אוכלין because משקין are קיל relative to כלי מטמא אוכלין while אוכלין are חמור relative to כלי מטמא אוכלין

ד"ה אבל at מהרש"א (11)

a) קשיא

- i) Why doesn't the גמרא instead ask that קל וחומר ד' should be מופרך by the same קל וחומר ג' and קל וחומר ב' that תוספות applied to פירכא
- ii) Namely that
- (1) the inability of אוכל to be מטמא אוכל in קל וחומר ד' isn't a קולא based on the weakness of their טומאה
- (2) and is instead derived from לימודים that teach that אין טומאה עושה כיוצא בו

א'	א'	ב'	ג'	ד'
א'	ומה כלי ראשון שמתמא משקין	ומה אוכל שמתמא משקין	ומה משקין שמתמאין אוכלין	ומה משקין מחמת כלי שמתמאין אוכלין

ב'	אין מטמא כלי	אין מטמא אוכל לפי שאין עושה כיוצא בו	אין מטמאין משקין לפי שאין עושה כיוצא בו	אין מטמאין כלי כמבואר בק"ו א'
ג'	משקין מחמת כלי ראשון דקילי טפי דמכח כלי באין	משקין שאינן מטמאי משקין לפי שאין עושה כיוצא בו	אוכלין שאינן מטמאי אוכלין לפי שאין עושה כיוצא בו	אוכלין שאינן מטמאי אוכלין לפי שאין עושה כיוצא בו
ד'	מכל שכן שאינן מטמאין כלי דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו	מכל שכן שאוכלין מחמת משקין אינן מטמאין משקין דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו	מכל שכן שמשקין מחמת אוכלין אינן מטמאין אוכלין דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו	אינו דין שאינן מטמאין כלי

b) part 1 מהרש"א of תירוצ' 1

i) קל וחומר ב' For

- (1) Parts 3 and 4 of קל וחומר ב' are the עיקר דינא that note that משקין are קיל because they aren't מטמא משקין and conclude that אוכלין מחמת משקין can't be based on the סברא that "אינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו"
- (2) Since part 3 of עיקר דינא is based on a לימוד of פירכא תוספות applies that there's no proof that משקין is קל and there's no support for the מסקנא in part 4

ii) קל וחומר ג' For

- (1) Parts 3 and 4 of קל וחומר ג' are the עיקר דינא that note that אוכלין are קיל because they aren't מטמא אוכלין and conclude that אוכלין מחמת משקין can't be based on the סברא that "אינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו"
- (2) Since part 3 of עיקר דינא is based on a לימוד of פירכא תוספות applies that there's no proof that אוכלין is קל and there's no support for the מסקנא in part 4

c) part 2 מהרש"א of תירוצ' 2

- i) Contrast ד' קל וחומר that isn't based on "אינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו" and is instead a standard קל וחומר from a חמור to a קל and transfers the עיקר דין in part 2 of the קל וחומר from the חמור to the קל
- ii) Now it's true that
 - (1) ד' קל וחומר also needs part 3 to explain that אוכלין are קיל relative to משקין
 - (2) But it's only to עיקר דינא that the פירכא of תוספות applies
- iii) And this is why the גמרא is limited to the פירכא we mentioned earlier

12) בעל המאור

a) הקדמה

- i) Unlike מהרש"א who understands the קושיות of the גמרא to be
 - (1) how do we know that מטמאי אוכלין are משקין but aren't כלי
 - (2) and how do we know that אוכלין are מטמאי משקין but aren't כלי

ii) גמרא understands the בעל המאור this way

(1) first

- (a) the יטמא in the סיפא can teach either that משקין are אוכלין or that מטמא are כלי but not both
- (b) the גמרא asks that maybe יטמא דסיפא teaches that משקין מטמאי כלי and so isn't available to teach that משקין are אוכלין
- (c) the גמרא answers that based on 'א קל וחומר it can't be that משקין מטמאי כלי

(2) second

- (a) the יטמא in the רישא can teach either that אוכלין are מטמא or that אוכלין is מטמא כלי but not both
- (b) the גמרא asks that maybe יטמא דרישא teaches that אוכלין מטמאי כלי and isn't available to teach that אוכלין are מטמא
- (c) the גמרא answers that based on 'ד קל וחומר it can't be that אוכלין מטמאי כלי

b) בעל המאור of קשיא

- i) Why does the גמרא rely on 'ד קל וחומר to teach that יטמא in the רישא can't teach that אוכלין מטמאי משקין so the יטמא is מופנה to teach that אוכלין מטמא כלי
- ii) Say the reverse that based on 'ה קל וחומר it can't be that יטמא in the רישא teaches that אוכלין מטמאי משקין and the יטמא is therefore מופנה to teach that אוכלין מטמאי כלי

ה'
ומה משקין שמטמאין אוכלין
אינן מטמאין משקין לפי שאין עושה כיוצא בו
אוכלין שאינן מטמאי אוכלין לפי שאין עושה כיוצא בו
כל שכן שאינן מטמאי משקין

iii) Note that

- (1) Unlike 'ג קל וחומר that applies only to מחמת אוכלין and is based on the סברא that מכחו חמור ממנו
- (2) בעל המאור of 'ה קל וחומר
 - (a) applies to the basic דין that משקין מטמאי אוכלין in order that יטמא be מופנה to teach that אוכלין מטמאי כלי
 - (b) and isn't based on the סברא that מכחו חמור ממנו

c) בעל המאור of תירוצ'ן

- i) If you follow this מהלך you'd also say based on קל וחומר ו' that it can't be that מטמא אוכלין in the סיפא teaches that משקין are
- ii) So the מטמא in the סיפא would be left without any לימוד to teach {an obvious קשיא by מהרש"א follows below}

ו'	
א'	ומה אוכל שמטמא משקין
ב'	אין מטמא אוכל לפי שאין עושה כיוצא בו
ג'	משקין שאינן מטמאי משקין לפי שאין עושה כיוצא בו
ד'	כל שכן שאינן מטמאי אוכלין

iii) Note that

- (1) Unlike אוכלין מחמת משקין of קל וחומר ב' that applies only to סברא that אינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו
- (2) בעל המאור of קל וחומר ו'
 - (a) applies to the basic דין that משקי מטמאי אוכלין in order that מופנה be מטמא to teach that משקין מטמאי כלי
 - (b) and isn't based on the סברא that אינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו

מהרש"א 13)

a) בעל המאור of תירוצ'ן to קשיא

- i) Just as the בעל המאור accepts that the מטמא in the רישא can accomplish that אוכלין מטמא כלי
- ii) the בעל המאור should also accept that the מטמא in the סיפא can accomplish that משקין מטמאי כלי

b) בעל המאור of קשיא to תירוצ'ן

- i) קל וחומר א' and קל וחומר ב' are both based on ממנו מכחו חמור ממנו and as a result are אלים relative to קל וחומר ה' and קל וחומר ו'
- ii) Now
 - (1) We can't rely on קל וחומר ו' and קל וחומר ה' to teach that אוכלין אינן מטמאי משקין and that מטמאי אוכלין משקין
 - (2) Because based on the שיטה of בעל המאור this would force us to derive from the מטמא of the רישא that אוכלין מטמאי כלי and from the מטמא of the סיפא that משקין מטמאי כלי
 - (3) And this would conflict with קל וחומר א' and קל וחומר ב' that are אלים

דף יח:

תד"ה ולאז מק"ו ובא"ד ויש לומר

[דף יח עמוד ב] בד"ה ולאז מק"ו כו' ומה אוכל הבא מחמת שרץ מטמא משקין כו' עכ"ל דאוכל הבא מחמת שרץ אפילו לטמא משקין לאז מק"ו קאתי אלא מדכתיב גביה טמא הוא כמ"ש לפרש"י וה"ה דמצי למיעבד ק"ו הכי ומה אוכל שאינו מיטמא מאוכל מיטמא משרץ לטמא משקין כ"ש משקין שמיטמאין מאוכל שיהיו מיטמאין משרץ גופיה לטמא אפי' אחרים וק"ק דמצי למעבד ק"ו בפשיטות טפי ומה אוכל שאינו עלול מיטמא משרץ משקין דעלולין כדלקמן לא כ"ש שיטמאו משרץ ויש ליישב:

בא"ד וי"ל דע"כ אין אוכל מטמא כלי כו' מק"ו דמשקין הבאין מחמת כלי שמיטמא אוכל ואין מטמא כלי כו' עכ"ל היינו מק"ו דלעיל ובפשיטות טפי איכא למעבד ק"ו דאין אוכל אפילו בא מחמת שרץ מטמא כלי ומה כלי שמיטמא אוכל אינו מטמא כלי כו' כמ"ש התוס' לקמן אלא דאין זה מספיק דהא תלמודא לא עביד האי ק"ו אבל האי ק"ו שכתבו התוס' ודאי דתלמודא עביד לה דקאמר ומה משקה שמיטמא אוכל אינו מטמא כלים כו' והיינו משקה הבאין מחמת כלי דמטמא אוכל ואינו מטמא כלי מק"ו דלעיל אוכל אפילו בא מחמת שרץ שאינו מטמא אוכל מדכתיב גביה טמא הוא אינו דין שלא יטמא כלי ודו"ק:

א'	ג'	ד'	ה'	ו'	ז'	ח'
כלי שמיטמא משקין	משקין מחמת כלי שמיטמא אוכל	משקין מחמת כלי	אוכל הבא מחמת שרץ	כלי ראשון שמיטמא אוכל	אוכל שאינו נטמא מאוכל	אוכל שאינו עלול לטמא
אין מטמא כלי	אינו מטמא כלי מכח קל וחומר א'	נטמאו ומטמאי מדכתיב יטמא אבל לא מטמאין כלים מכח ק"ו א'	מטמא משקין לטמאות מדכתיב טמא הוא	אין מטמא כלי	נטמא משרץ לטמא משקין מדכתיב טמא הוא	נטמא משרץ לטמא משקין מדכתיב טמא הוא
משקין מחמת כלי	אוכל אפילו בבא מחמת שרץ שאינו מטמא אוכל דכתיב טמא הוא	משקין הבאין מחמת שרץ	שרץ גופי'	אוכל בין מחמת כלי בין מחמת שרץ שאינו מטמא אוכל	משקין שמיטמאין מאוכל	משקין שעלולין לטמא
אינו דין שאינן מטמאי כלי הגם דנטמאין ומטמאין יטמא מדכתיב יטמא	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שנטמאו ומטמאי אבל דיו דלא מטמאין כלים	כ"ש שמיטמא אוכל לטמאות אפילו כלי דליכא דיו	אינו דין שאינן מטמא כלי	אינו דין שמיטמאי משרץ לטמאות	אינו דין שמיטמאי משרץ לטמאות אפילו כלי דליכא דיו

1) הקדמה First

a) ויקרא יא' לד'

i) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא

b) מטמא אחרים is אוכל שני מחמת כלי with יטמא this דורש is ר' עקיבא

2) הקדמה Second

- "וכי יתן מים על זרע ... in "טמא הוא" and is מטמא based on "טמא הוא" is אוכל הבא מחמת שרץ
טמא הוא לכם"
- 3) הקדמה Third
- a) The גמרא relies on 'קל וחומר א' to teach that משקין מחמת כלי aren't כלי מטמא כלי
- b) This לימוד was explained in the prior דיבור
- 4) גמרא
- a) The גמרא relies on 'קל וחומר ד' to teach that
- i) Since כלי משקין מחמת כלי that weren't נטמאו by שרץ and were נטמאו only by a כלי קל (1) become טמא and are מטמא based on "יטמא" but aren't כלי מטמא based on קל 'וחומר א'
- ii) It's a כל שכן that
- (1) משקין מחמת שרץ – that were נטמא directly by a שרץ – are טמא and are מטמא
- (2) But based on דיו aren't כלי מטמא
- 5) ד"ה מאי לאו at תוספות
- a) קשיא
- i) derive that קל וחומר ה' from כלים even מטמא and is טמא becomes אוכל מחמת שרץ that's based on טמא הוא and is מטמא based on טמא הוא
- ii) and
- (1) since קל וחומר ה' doesn't rely on כלי משקין מחמת כלי
- (2) The קל וחומר ה' isn't subject to דיו so that אוכל מחמת שרץ is כלי מטמא as well
- 6) ד"ה ולא at מהרש"א
- a) קל וחומר ח' and קל וחומר ז' could also have asked why the גמרא doesn't apply 'קל וחומר ז' that also aren't subject to דיו for the same reason and with the same result that מטמא כלי is משקין מחמת שרץ
- 7) תוספות of המשך
- a) תירוץ
- i) The גמרא doesn't rely on 'קל וחומר ה' because קל וחומר ג' proves that אוכל – even מטמא כלי – isn't בבא מחמת שרץ
- 8) בא"ד ויש לומר at מהרש"א
- a) קשיא
- i) Why doesn't תוספות instead use קל וחומר ו' for the same proof
- ii) קל וחומר ו' would have the advantage over קל וחומר ג' that קל וחומר ו' doesn't need to be based on another קל וחומר
- b) תירוץ
- i) The גמרא never refers to קל וחומר ו'

ii) but

(1) the גמרא does refer to קל וחומר ג' later in the סוגיא on דף יח: when the גמרא says: ומה משקה שמתמא אוכל אינו מטמא כלי אוכל שאינו מטמא אוכל אינו דין שלא יטמא כלי

(2) now

(a) although the גמרא there doesn't say outright that it refers to משקה מחמת כלי

(b) still it's clear that the גמרא means משקה מחמת כלי because the סוגיא at that point deals with how to apply "יטמא" in the פסוק that deals with מחמת כלי and אוכלין

תד"ה דיו

בד"ה דיו לבא כו' ומה אדם וכלים שאין מיטמא מאויר כו' עכ"ל משום דלכאורה השתא ליכא למימר דיו אתחלת דינא דכלים מיטמאין משרץ להיות ראשון אבל אהא שאין מטמא כלי איכא למימר שפיר דיו וקאמרי דאפ"ה שפיר איכא למימר דיו אסוף דינא דמשקין שמיטמאין מאויר לא הווי רק שני ודנקטי התוס' הכא בדבריהם אדם הוא מגומגם דבכל הסוגיא לא עביד ק"ו רק מכלים ודו"ק:

	א'	ב'
1	משקין מחמת כלי (כלומר משקין שנטמאו בכלי שנטמא בשרץ)	כלי אינו מיטמא מאויר כלי חרס
2	נטמאו להיות שני אבל לא מטמאין כלי	אבל מיטמא משרץ ליעשות ראשון
3	משקין הבאין מחמת שרץ	משקין שמיטמאין באויר כלי חרס ליעשות שני
4	אינו דין שנטמאו להיות ראשון אבל מחמת דיו לא מטמאי כלי	אינו דין שמיטמאין משרץ ליעשות ראשון

1) הקדמה

- a) of a typical קל וחומר "תחלת דינא" means part 2 of the קל וחומר that sets out the דין of the למד that is to be applied to the למד
- b) of a typical קל וחומר קל וחומר means part 3 of the קל וחומר that sets out the למד
- c) It's a פשיטות that דיו applies to limit the לימוד of a קל וחומר to the דין of the למד that's set out in part 2 that's דינא
- d) will deal with whether דיו applies to the דין of the למד that's set out in part 3 that's דינא סוף

2) מהרש"א as explained by תוספות

- a) קשיא
 - i) In 'א' קל וחומר why doesn't the גמרא say דיו to establish that משקין מחמת שרץ are only לטומאה שני the same as משקין מחמת כלי ראשון are only לטומאה שני
- b) תירוץ
 - i) ראשון לטומאה teaches that קל וחומר ב' משקין מחמת שרץ
 - ii) in part 3 in סוף דינא is set out שני לטומאה because the דין doesn't apply דיו
- c) Possible תירוץ dismissed
 - i) Based on a גמרא in הרגל כיצד the דין of דיו does apply to the דין of the למד that's set out in סוף דינא in part 3

רש"י ד"ה יטמא דרישא והמשכו בד"ה משקה דמטמא אוכל

בפירש"י בד"ה יטמא דרישא כו' אלא משום כו' ואימא הנ"מ אוכל הבא מחמת כלי כו' נראה לקיים פירושו שנתכוין כדברי התוס' דאוכל [הבא] מחמת שרץ בהדיא כתיב בקרא אפילו לטמא אחרים דמדכתיב טמא הוא למעט דאין עושה כיוצא בו שמעינן דמשקה מטמא וכפרש"י לעיל ומהרש"ל לא הבין מפרש"י כן וק"ל:

תוספות ד"ה וכי תימא

תוס' בד"ה וכ"ת אוכל כו' ה"מ למילף דאין כו' ומה כלי שמטמא אוכל אין מטמא כלי כו' עכ"ל מהאי ק"ו ה"מ למילף נמי לעיל דמשקה אין מטמא כלי ומה כלי שמטמא משקה אין מטמא כלי משקה שאין מטמא משקה א"ד שלא יטמא כלי אלא דק"ו דלעיל אלים ליה טפי שהוא בא מכחו ואינו דין שיהא חמור ממנו משא"כ בק"ו דהכא אדרבה נוחא טפי למילף אוכל מכלי גופיה מדניליף ממשקה ודו"ק:

	א'	ב'	ו'	י'
א'	כלי שמטמא משקין	משקין מחמת כלי שמטמאי אוכל	כלי שמטמא אוכל	כלי שמטמא משקין
ב'	אין מטמא כלי	אינו מטמא כלי מכח קל וחומר א'	אינו מטמא כלי	אינו מטמא כלי
ג'	משקין מחמת כלי שבא מכח	אוכל שאינו מטמא אוכל דכתיב טמא הוא	אוכל מחמת כלי שבא מכח כלי	משקין שאינו מטמא משקין מדכתיב טמא הוא
ד'	אינו דין שאינן מטמאי כלי הגם דנטמאין ומטמאי מדכתיב יטמא	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שאוכל אינו מטמא כלי	אינו דין שמשקין אינו מטמא כלי

1) הקדמה

- קל וחומר א' based on מטמא כלי aren't משקין
- The מטמא כלי isn't אוכל that קל וחומר ב' deals with whether it's because of גמרא

2) תוספות

- קשיא
 - אוכל to derive that קל וחומר ב' instead of קל וחומר ו' rely on גמרא Why didn't the מטמא כלי isn't

3) מהרש"א

- קשיא
 - קל וחומר ו' that מהלך with the same מטמא כלי aren't משקין proves that קל וחומר י' מטמא כלי isn't אוכל proves that
 - Why doesn't תוספות also ask that the גמרא could have derived that משקין isn't קל וחומר א' from קל וחומר י' instead of from מטמא כלי

4) תירוצ'ן

- קל וחומר י' is stronger than קל וחומר א'
 - because the קולא of the למד in part 3 of קל וחומר א' is more effective since the קולא comes about of the מלמד that has the same
 - while the קולא of the למד in קל וחומר י' is based on an outside דין
- קל וחומר ב' is stronger than קל וחומר ו'
 - First

(1) the קולא of the למד in part 3 of קל וחומר ו' is more effective since the למד comes about מכחו of the מלמד that has the same קולא

(2) while the קולא of the למד in קל וחומר ב' is based on an outside דין

ii) second

(1) קל וחומר ו' on אוכלין is based entirely on אוכלין while קל וחומר ב' is based on משקין

רש"י ד"ה שלישי שפסול בתרומה ותד"ה מה מחוסר וד"ה למדנו

בד"ה שלישי שפסול בתרומה לרבנן דפליגי אדר"ע ונפקא לך בק"ו מט"י כו' עכ"ל לפי האמת לר"ע נמי ג' פסול בתרומה ולא ד' אלא דלא יליף מק"ו רק מגופיה דקרא ורש"י קיצר כאן דה"נ בהאי ק"ו דט"י דדין הוא דשני יעשה ג' בתרומה ולא נימא דיו היינו נמי משום דא"כ מפריך ק"ו דשני פוסל בתרומה למדנו מן התורה דלא גרע מחולין וק"ל:

בד"ה ומה מחוסר כו' דמחוסר כפורים כשלישי הוא כו' עכ"ל ק"ק לקמן לר"ע דבעי למיעבד ק"ו ממחוסר כפורים דחמישי פסול בקדש נימא דיו אפילו אי מפריך ק"ו דבמה מצינו ליכא למילף רביעי דמחוסר כפורים אינו רק כשלישי ויש ליישב ודו"ק:

בד"ה למדנו שלישי כו' וה"מ למדרש שלישי לקדש ק"ו מט"י כו' עכ"ל לפי דרכם דמחוסר כפורים כשלישי המ"ל נמי שלישי לקדש במה מצינו ממחוסר כפורים וצ"ל לשיטת רש"י דלא אמרינן היכא דמפריך ק"ו לא אמרי' דיו אלא היכא דאיכא בהך מלתא קרא מפורש ואי אמרי' דיו לא היה צריך קרא דמק"ו נמי קאתי ואין סברא לומר דמלתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא אלא יתורא דקרא אשמעינן דנילף בק"ו בלמד אפילו מאי דליתא במלמד אבל היכא דליכא יתורא דקרא ודאי דנימא דיו ולא עדיף הלמד מן המלמד דאתי מחמתיה וכן מוכחת הסוגיא דפ' כיצד הרגל {ודע ד} בהאי ק"ו דלעיל בט"י אף על גב דליכא יתורא דקרא דפוסל שני בתרומה דאצטריך למכתביה משום חולין מ"מ כיון דסתם הכתוב בשני דפוסל ולא מפורש ביה דאצטריך למכתביה משום חולין ה"ל כאילו מפורש ביה תרומה ולא אצטריך ליה אי לאו דנימא דאשמעי' דליהוי הלמד עדיף מן המלמד ודו"ק:

1) First הקדמה

a) ויקרא יא' לג'

i) וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבורו

b) ויקרא יא' לד'

i) רישא

(1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא

ii) סיפא

(1) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא

c) ויקרא יא' לח'

i) וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם

d) ויקרא ז' יט'

i) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל

2) Second הקדמה

a) The גופי' דקרא here refers to לימודים as being "מן התורה" if they're based on קל וחומר and aren't based on a גמרא

3) Third הקדמה

- a) שלישי isn't to become מטמא אחרים שני פסול
- b) רביעי isn't to become מטמא אחרים שלישי פסול
- 4) Fourth הקדמה
- a) is דורש the יטמא in the רישא of פסוק לד' as if it were written with a פתח צירי to teach מן התורה that אוכלין in a ראשון not only become שני but are also שלישי פסול to become מטמא חולין
- b) The תרומה because תרומה עושה שלישי פסול that מן התורה also indirectly teaches פסוק חולין is גרע לא than
- 5) Fifth הקדמה
- a) מן התורה and derive פתח צירי with יטמא the word דורש aren't רבנן and other ר' יוסי from the רישא only that חולין עושה שני פסול and – based on גרע לא from חולין – that תרומה עושה שני פסול
- b) But
- i) They do derive further that
- (1) and is מותר בחולין that's טבול יום from קל וחומר by תרומה עושה שלישי פסול (1) so it's a שכן כל that since חולין is פסול שני עושה it must be that עושה שלישי פסול is תרומה
- (2) "והבשר [קדשים] אשר יגע בכל טמא from לימוד מן התורה by קדש עושה שלישי (2) that teaches that קדשים that counts as טמא is מטמא אחרים to be שלישי פסול
- (3) אסור and is מותר בתרומה that's מחוסר כפורים from קל וחומר by קדש עושה רביעי (3) so it's a שכן כל that since תרומה is פסול שלישי עושה it must be that קדש עושה רביעי פסול is
- 6) ד"ה שלישי שפסול בתרומה at רש"י
- a) "תרומה עושה שלישי פסול" hold that רבנן
- 7) ד"ה שלישי at מהרש"א
- a) is מקצר because we've seen that רש"י
- i) רבנן the same as תרומה עושה שלישי פסול that ר' עקיבא also holds that
- ii) And the difference between ר' עקיבא of דין is that רבנן and ר' עקיבא מן ר' עקיבא דין is that רבנן rely on a וחומר קל while התורה
- 8) רש"י of המשך
- a) קשיא
- i) Why doesn't דיו apply to the וחומר קל from מחוסר כפורים to limit the לימוד from the וחומר קל עושה שלישי to קל וחומר
- b) תירוצ
- i) "והבשר אשר of גופי' דקרא מן התורה anyway derive קדש עושה שלישי That יגע בכל טמא לא יאכל"

- ii) And we don't say קל וחומר if קל וחומר would be מפרך the קל וחומר
- 9) ד"ה שלישי at מהרש"א
- a) Here too רש"י was מקצר
- i) תרומה from קל וחומר should also have asked why there is no דיו for the תרומה עושה שלישי that teaches that טבול יום
- ii) And רש"י should then have answered that from לא גרע מחולין we already know that קל וחומר the מפרך דיו would be and to say תרומה עושה שני that
- 10) ד"ה למדנו at מהרש"א
- a) הקדמה
- i) מחוסר from במה מצינו קדש עושה שלישי holds that תוספות כפורים
- b) תוספות to קשיא
- i) To explain why there's no דיו why does the גמרא need to rely on a פסוק that would be מפרך קל וחומר the presumably by making it useless
- ii) When the גמרא could have said that the קל וחומר would be made useless by the קדש עושה שלישי that also teaches that במה מצינו
- c) תירוץ
- i) In order to avoid דיו the necessary נקודה isn't that דיו would make the קל וחומר useless
- ii) Instead the עיקר נקודה is that the קל וחומר would cause a פסוק to be מיותר and it's because of this potential יתור that we prefer to say there is no דיו instead of saying that מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא
- d) קשיא
- i) There's no special פסוק that teaches that תרומה עושה שני – we derive this דין only by גרע לא from חולין
- ii) So how did the גמרא earlier avoid דיו when it relied on a קל וחומר from טבול יום to teach for יוסי ר' that לפסול שלישי
- e) תירוץ
- i) The fact that the פסוק of יטמא is סתם and isn't directly limited to חולין makes the פסוק count for purposes of דיו as if it dealt separately with תרומה as well as חולין
- 11) ד"ה מה מחוסר כפורים at תוספות
- a) רש"י to קשיא
- i) There's a דאמר מאן who says דיו applies to a קל וחומר even if the קל וחומר is דיו מופרך
- b) תירוץ

- i) The קל וחומר from מחוסר כפורים to קדש is supported by a במה מצינו from מחוסר קדש עושה שלישי that also teaches that כפורים
- ii) that's why the קל וחומר is אלים and דיו doesn't apply to limit קדש to שלישי

12) המשך of the גמרא

- a) קשיא
 - i) Why doesn't עקיבא ר' derive from the קל וחומר from מחוסר כפורים that קדש עושה חמישי

13) ד"ה ומה מחוסר כפורים at מהרש"א

- a) קשיא to the גמרא of the קשיא
 - i) The גמרא ought to answer that דיו applies
- b) תירוצ
 - i) the קל וחומר is מופרך for עקיבא ר' who already knows that קדש עושה רביעי
- c) קשיא
 - i) There is no במה מצינו that teaches that קדש עושה רביעי
 - ii) So the תירוצ isn't relevant for the שיטה that דיו applies even for a קל וחומר that's במה מצינו by אלים so long as the קל וחומר isn't made מופרך

דף יט.

רש"י ד"ה אמר לי'

[דף יט עמוד א] בפרש"י בד"ה א"ל אם כו' וחמישי בקדש לא מייתי בק"ו ממחוסר כפורים כו' עכ"ל אף על גב דהשתא תרומה לא אתי בק"ו מט"י משום פרכא דמה לט"י שכן אב הטומאה ולא הוה בתרומה רק שלישי וליכא ק"ו רביעי שפסול בתרומה א"ד שיעשה חמישי בקדש מ"מ כיון דמפריך ק"ו ורביעי בקדש קאתי מקרא ולא אצטריך ליה דהא מק"ו שפיר קאתי רביעי אלא ע"כ דביתורא דקרא אשמעינן דנילף בק"ו בלמד מלתא יתירתא דהיינו חמישי אף על גב דליתא במלמד ודו"ק:

א'	ב'
טבול יום מותר בחולין	מחוסר כפורים מותר בתרומה
טבול יום אסור בתרומה	מחוסר כפורים אסור בקדש
חולין עושה שלישי	תרומה עושה רביעי
אינו דין שתרומה תיעשה רביעי	אינו דין שקדש יעשה חמישי

1) רש"י as explained by the גמרא of המשך

- עושה שלישי מן התורה is תרומה ר' עקיבא holds that
- It follows that if ר' עקיבא were to be דורש both קל וחומר א' and קל וחומר ב' in the table he'd hold that תרומה עושה רביעי based on קל וחומר א' and that קדש עושה חמישי based on קל וחומר ב'
- And since in fact no תנא holds that תרומה עושה רביעי and קדש עושה חמישי it must be that ר' עקיבא says that each קל וחומר is מופרך by a פירכא whose פרטים aren't relevant here

2) מהרש"א

- קשיא
 - Why must it be that the פירכא applies to קל וחומר ב' as well as to קל וחומר א'
 - It ought to be enough to be מפריך קל וחומר א' with the result that תרומה isn't קל since קל וחומר ב' because then there would automatically be no תרומה עושה רביעי since קל וחומר ב' assumes that תרומה עושה רביעי
- תירוצ'
 - קדש עושה רביעי מן even without קל וחומר א' ר' עקיבא would have derived that נוגע שלישי פסול that's as applied to קדש והבשר אשר יגע בכל טמא התורה based
 - and - חמישי becomes קדש that we would then have forced us to teach that קל וחומר ג' not to apply – because otherwise the פסוק of והבשר would be a יתורא

ג'
מחוסר כפורים מותר בתרומה
מחוסר כפורים אסור בקדש
תרומה עושה שלישי
אינו דין שקדש יעשה חמישי

רש"י בא"ד ולר' יוסי ובא"ד ואוכל מטמא משקה ובא"ד ואני שמעתי

בא"ד ולר' יוסי נמי דאוקמינא דליה לא ס"ל כו' ונ"ל דע"כ דלא משכחת לה אלא מדרבנן כו' ואוכל ג' לר"י בקדש כו' ע"כ מאוכל קבלה וס"ל טומאה עושה כיוצא בה כו' עכ"ל ולפ"ז משכחת שפיר לר' יוסי רביעי בקדש מדאורייתא ע"י אוכל שעושה כיוצא בו אלא דמלתא דפסיקא נקט גם לר"מ ולר"א דלא ס"ל טומאה עושה כיוצא בה ועוד דקושטא דמלתא הכי הוא דלא משכחת אלא מדרבנן כמ"ש ותדע דקתני לה גבי מעלות כו' ומהרש"ל דחק בזה לאין צורך ויש לדקדק לפרש"י דר"מ סבר אין טומאה עושה כיוצא ור' יוסי סבר עושה כיוצא א"כ ר' ירמיה דמוקי פלוגתייהו דר"מ ור"י במתני' בטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ור' יוסי בשיטת ר"ע קא"ל וליה לא ס"ל אמאי לא מוקים ליה בפשיטות דר"מ ור"י אליביה דנפשייהו פליגי וכגון שבשר זה נטמא באוכל שנטמא בכלי שנטמא בשרץ לר"מ דלית ליה טומאה עושה כיוצא בו ה"ל ולד ג' מדרבנן ור"י דס"ל בטומאה עושה כיוצא בו ה"ל ולד ג' דאורייתא וי"ל כפרש"י לעיל ובסמוך כיון דר"ע גופיה איירי במתני' והוסיף עדות על עדותו דר"ח ניהא לן לאוקמי דר' יוסי בשיטת דר"ע קאמר לה אף על גב דלא ס"ל לר"י הכי ודו"ק:

בא"ד ואוכל דמטמא משקה כו' מהיכא נפקא להו אי לאו מהאי קרא וכי יותן מים על זרע וגו' ודרשינן הוא טמא כו' עכ"ל וק"ק דאכתי אימא אוכל [הבא] מחמת שרץ דחמיר מטמא משקה אבל אוכל הבא מחמת כלי דקיל לא יטמא משקה דכה"ג פריך לעיל ודו"ק:

בא"ד ואני שמעתי דר"י אית ליה יטמא יטמא גבי משקין והא כו' עכ"ל ר"ל דגבי משקין דריש ר' יוסי יטמא לטמא אחרים וה"ה גבי אוכלים דריש יטמא לטמא אחרים אלא דגבי אוכלין לא ס"ל כר"ע לענין טומאה עושה כיוצא בו דאית ליה לר"ע כדקאמר על ככר שני שעושה שלישי בחולין ומ"ש וא"א להעמידו מפני כו' כבר כתב רש"י לעיל מה שיש להשיב ועוד נ"ל להשיב ע"ז היאך קאמר לר"י שלישי מן התורה כו' דמי לא עסקינן דנגע בשני הא כיון דדריש נמי יטמא לטמא אחרים הוה לר"י נמי רביעי בקדש מן התורה כמו לר"ע ודו"ק:

1) First הקדמה

a) ויקרא יא' לד'

i) רישא

מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא (1)

ii) סיפא

וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא (1)

2) Second הקדמה

a) אוכלין שני עושה שלישי פסול בחולין that רישא in the יטמא derives from ר' עקיבא

b) And טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן to teach that סיפא in the יטמא דורש ר' עקיבא

3) Third הקדמה

a) שני פסול חולין and תוספות רש"י

i) שני פסול חולין only that רישא in the יטמא derives from ר' יוסי

- ii) טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן ר' עקיבא and ר' יוסי also disagrees with ר' יוסי
- 4) Fourth based on the גמרא at דף יט. and דף יח: at גמרא
- a) פסוק based on the פסוק derives that קדש עושה רביעי מן התורה ר' עקיבא
- i) והבשר [אוכל קדש] אשר יגע בכל טמא [דהיינו שלישי דמיקרי טמא בקרא דיטמא] לא יאכל [משום דהך בשר נעשה רביעי]
- b) פסוק based on the same פסוק derives that קדש עושה שלישי מן התורה ר' יוסי
- i) והבשר [אוכל קדש] אשר יגע בכל טמא [דהיינו שני דמיקרי טמא בקרא דיטמא] לא יאכל [משום דהך בשר נעשה שלישי]
- c) קל וחומר by קדש עושה רביעי ר' יוסי derives that
- 5) רש"י
- a) אין אוכל מטמא אוכל בקדש ר' יוסי holds that Assume first that
- b) קשיא First
- i) רביעי ever be קדש How can
- ii) because שלישי in ends and starts with ראשון chain possible longest The
- (1) once ר' יוסי says that it follows that for the טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן chain to reach שלישי it must begin with ראשון that is אוכלין that to be שלישי and that is then in turn שלישי to be שלישי משקין טמא
- (2) And טומאת משקין לטמא because רביעי can't extend the chain further to שלישי משקין דרבנן is אחרים
- c) תירוצ' Second
- i) Must be that ר' יוסי holds that only דרבנן קדש עושה רביעי
- ii) In fact the גמרא in מסכת חגיגה says that קדש can be רביעי עושה only
- d) קשיא Second
- i) We said for ר' יוסי that אוכל קדש עושה שלישי מן התורה
- ii) How can this occur given that
- (1) טומאת ר' יוסי says since משקין שני neither אוכל שני nor שלישי can make משקין ראשון – and for the same reason שלישי can make neither אוכלין שלישי nor שלישי משקין
- (2) – and for the same reason שלישי can't make אוכל שני since עושה אוכל שלישי can't make אוכל ראשון
- e) תירוצ' Second
- i) must be that ר' יוסי holds for קדש that אוכל מטמא אוכל namely טומאה עושה כיוצא בו בקדש
- ii) So that we have this chain
- (1) כלי ראשון לאוכל שני

- אוכל שני לאוכל שלישי (2)
- 6) מהרש"א and מהרש"ל
- a) קשיא
- i) Then why did רש"י for the first קשיא need to answer that there can a בקדש רביעי only דרבנן
- ii) When the chain can be extended מדאורייתא
- (1) כלי ראשון לאוכל שני
- (2) אוכל שני לאוכל שלישי
- (3) אוכל שלישי לאוכל רביעי
- 7) בא"ד ולר' יוסי at מהרש"א
- a) תירוצ
- i) ר' אליעזר and ר' מאיר ר' prefers the first תירוצ because it's effective also for ר' אליעזר and ר' מאיר who possibly hold that בקדש אין אוכל מטמא אוכל בקדש (see at דף יט. at נמוקי הגר"ב ב'א')
- ii) Besides – we've seen that רש"י proves from מסכת חגיגה that בקדש רביעי is דרבנן
- 8) מהרש"א of המשך to the הקדמה
- a) Part 1 – the משנה
- i) שני לטומאה to make it בשר קדש שלישי to הוספה permits ר' חנינא
- ii) שני לטומאה to make it שמן תרומה to הוספה that's מותר to make ר' עקיבא is that it's מוסיף ר' עקיבא
- iii) שני לטומאה can be made אסור דרבנן that's תרומה ר' מאיר says that
- iv) ר' מאיר disagrees with ר' יוסי
- b) Part 2 – שיטה of ר' ירמ' on the מחלוקת of ר' מאיר and ר' יוסי
- i) משקין שני by נטמא בשר שלישי the ר' חנינא case of
- (1) ר' חנינא so that the case of טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן ר' מאיר says that proves that שלישי דרבנן can be made a שני דרבנן and this in turn proves that שני איסור דרבנן can be made a שני
- (2) ר' חנינא so that the case of טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ר' יוסי says that proves only that שלישי דאורייתא can be made a שני and this doesn't prove that an איסור דרבנן can be made a שני
- c) Part 3
- i) רש"י
- (1) קשיא
- (a) How can you say for ר' יוסי that דאורייתא טומאת משקין לטמא אחרים
- (b) When we just established that ר' יוסי holds דרבנן טומאת משקין לטמא אחרים

תירוצ (2)

(a) ר' חנינא means to say that ר' מאיר can't derive his דין from ר' חנינא because טומאת משקין לטמא אחרים ר' עקיבא ר' חנינא דאורייתא

(b) It's not relevant that ר' יוסי himself disagrees with ר' עקיבא

9) מהרש"א of המשך

a) קשיא

i) Now that we've established that ר' יוסי holds that אוכל מטמא אוכל בקדש and it's possible that ר' מאיר says אוכל מטמא אוכל בקדש

ii) Instead of the דוחק of רש"י that ר' יוסי relies on a שיטה that he himself doesn't hold

iii) Why not say that

(1) ר' יוסי in fact agrees with ר' מאיר that טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

(2) the משנה doesn't deal with משקין altogether and instead deals with בשר that became a שלישי by way of אוכל that became a שני by a כלי that was a ראשון

iv) now

(1) שלישי דרבנן the בשר is אין אוכל מטמא אוכל בקדש ר' מאיר who says that

(2) שלישי דאורייתא the בשר is אוכל מטמא אוכל בקדש ר' יוסי who says that

b) תירוצ

i) ר' חנינא on מוסיף ר' עקיבא says that משנה

ii) ר' יוסי prefers to explain that the שיטה of ר' חנינא is consistent with the שיטה of טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ר' עקיבא

10) דף יח. as brought by רש"י here and also on שמעתי of שיטה

a) The שיטה holds that

i) אוכל מטמא אוכל בקדש ר' עקיבא says that

ii) ר' יוסי

(1) agrees with ר' עקיבא that ר' יוסי holds that אוכל מטמא אוכל בקדש and that טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא

(2) disagrees with ר' עקיבא only in that ר' יוסי holds that אין אוכל מטמא אוכל בקדש

b) the שיטה has the following advantages

i) it avoids the דוחק that ר' יוסי says דאורייתא לטמא אחרים משקין only for ר' עקיבא and not for ר' יוסי himself

ii) and it's no longer a קשיא how ר' יוסי can hold that מדאורייתא קדש עושה רביעי and that שלישי can be אוכל קדש

c) ד"ה לימד at דף יח. that רש"י sets out on קושיות because of שיטה can't be used but this

בא"ד ואני שמעתי at מהרש"א 11)

- a) Here's an additional קשיא to the שיטה of ואני שמעתי
 - i) חולין ותרומה עושין שלישי מן התורה If יוסי ר' holds that
 - ii) מן התורה that we know ר' עקיבא he ought to agree with והבשר אשר יגע יגע קדש עושה רביעי that
 - iii) "ולמדנו שלישי בקדש מן התורה" ר' יוסי says only Yet we've seen that

תד"ה ניתני

תוס' בד"ה ניתני נמי רביעי כו' וה"ה דהוה מצי למימר אי סבר לה כו' ע אמאי כו' עכ"ל
וה"ה דהמ"ל אי סבר לה כו' ע אמאי קאמר שלישי שפסול בתרומה הל"ל שלישי שפסול
בחולין וק"ל:

תד"ה לא לישתמיט

בד"ה לא לישתמיט כו' וצירוף נמי דאורייתא לר' חנן כו' עכ"ל ר"ל ור' חנן ודאי דלא פליג אמתני' אלא אר' יוחנן פליג דאמר צירוף דרבנן כפרש"י ולפי' פי' התוס' שכתבו לקמן דדייק דצירוף דרבנן מהא דקתני רישא על אפר חטאת כו' והוסיף ר"ע משמע דהוה דרבנן כמו רישא צ"ל דר' חנן פליג אדר' יוחנן ולא משמע ליה הסיפא דומיא דרישא וק"ל:

1) First הקדמה

- a) דרבנן only מקבל טומאה is אפר חטאת agree that כולי עלמא

2) Second הקדמה

- a) דרבנן only מקבל טומאה are also לבונה וגחלים says that רש"י
- b) מקבל טומאה דאורייתא are לבונה וגחלים says that תוספות

3) משנה דמעלות

- a) הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש
- b) meaning that pieces of קדש in a כלי are מטמא each other by צירוף even if they don't touch each other

4) משנה דעדיות

- a) תוספות of גרסא according to the רישא
- i) אפר חטאת for צירוף there is i)
- b) סיפא
- i) הכולת והקטורת והלבונה והגחלים for צירוף there is also מוסיף ר' עקיבא is

5) גמרא here

- a) משנה דעדיות in what ר' עקיבא says the משנה דמעלות is based on the ר' יוחנן says

6) גמרא of the המשך

- a) אלמא קסבר ר' יוחנן צירוף דרבנן ופליגי דר' חנן דאמר צירוף דאורייתא

7) רש"י

- a) שאלה
- i) דרבנן is צירוף that ר' יוחנן holds that גמרא prove that
- b) תשובה
- i) דרבנן only מקבל טומאה are לבונה וגחלים that רש"י for We've established
- ii) Now

(1) since ר' יוחנן says the משנה in מעלות that sets out the דין צירוף is based on ר' לבונה וגחלים of צירוף in עדיות on עקיבא

(2) and since the טומאה of לבונה וגחלים is only דרבנן even where pieces of לבונה צירוף are one another and there is no need for וגחלים

(3) It's משמע that the משנה in עדיות deals only with דינים דרבנן and that the דין of צירוף itself is only דרבנן

8) ד"ה אבל at תוספות

- a) In fact pieces of לבונה וגחלים are מקבל טומאה דאורייתא if they're נוגע one another
- b) Yet the גמרא still assumes that if they're not נוגע each other and become טמא only by צירוף their טומאה is דרבנן
 - i) Because in the רישא the טומאה of אפר חטאת is only דרבנן even if pieces are נוגע each other and there's no reliance on צירוף
 - ii) And
 - (1) since the משנה in עדיות says עקיבא ר' is מוסיף to the תנא of the רישא
 - (2) It's משמע that the סיפא also doesn't deal with דאורייתא טומאה in a case where צירוף is needed because pieces aren't נוגע one another

9) ד"ה לא לישתמיט at תוספות

- a) "וצירוף נמי דאורייתא לר' חנין"

10) מהרש"א

- a) It's a פשיטות that חנין ר' doesn't disagree with the משנה in עדיות
- b) Instead
 - i) This is what רב חנין says as understood by רש"י
 - (1) The fact that עקיבא ר' deals with לבונה וגחלים that are מקבל טומאה only דרבנן
 - (2) Doesn't prove that צירוף results in טומאה that's only דרבנן even for items מקבל טומאה דאורייתא
 - ii) This is what רב חנין says as understood by תוספות
 - (1) There's no reason to compare the רישא and the סיפא

תוספות בא"ד אבל לרבינא

בא"ד אבל לרבינא דאמר מקרא מלא דבר הכתוב דילמא אתי הוא לקדשים דה"א כו' עכ"ל ר"ל דילמא בקדשים אוכל מטמא אחרים מדכתיב והבשר אשר יגע וגו' ואצטריך הוא למעט דאין עושה כיוצא בו אבל בחולין אכתי אימא דאין אוכל מטמא אחרים כלל לר"מ דסבר שפיר כרבינא כפי פרש"י ודו"ק:

- 1) First הקדמה – גמרא at דף יד.
 - a) אוכל מטמא כיוצא בו בקדש say that אביי and רב אדא בר אהבה
 - b) אין אוכל מטמא כיוצא בו בקדש says that רבינא
- 2) Second הקדמה
 - a) ויקרא יא' לד'
 - i) רישא
מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא (1)
 - ii) סיפא
וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא (1)
- 3) Third הקדמה
 - a) אוכלין שני עושה שלישי פסול בחולין that רישא in the יטמא derives from ר' עקיבא
- 4) Fourth הקדמה
 - a) "והבשר [קדש] אשר יגע בכל טמא לא יאכל"
- 5) תוספות as understood by רש"י
 - a) שאלה
 - i) There are דאמרי מאן who disagree with ר' עקיבא and don't derive from יטמא that אוכל שני מטמא אחרים לעשות שלישי
 - ii) How do these דאמרי מאן know even that אוכל ראשון מטמא אחרים לעשות שני
 - b) תשובה
 - i) From "הוא טמא ואין כיוצא בו טמא" that מדייק we're "וכי יתן מים על זרע ... טמא הוא"
 - ii) If אין כיוצא בו no מיעוט would be needed to teach that אין כיוצא בו מטמא אחרים weren't חולין טמא
- 6) מהרש"א as explained by תוספות
 - a) קשיא
 - i) אין אוכל מטמא אוכל בקדשים רבינא for
(1) say that אוכלין חולין aren't מטמא אחרים so of course no מיעוט is needed to teach that אין כיוצא בו טמא
(2) Instead applies only to קדש that is מטמא אחרים based on והבשר אשר יגע בכל טמא

תד"ה שאין טומאת ידיים במקדש

בד"ה שאין טומאת ידיים כו' אלא מסתמא כשגזרו אסתם כו' גזרו כמו כן מסתמא אידיים הנוגעות בראשון כו' עכ"ל ר"ל דמסברא לא גרע ידיים הנוגעים בראשון כי הכא שנגעו במחט מסתם ידיים עסקניות אבל הנוגעים בשני עדיין לא נגזרה אז והיינו שהיא דחגיגה דכל הפוסל את התרומה כו' וההיא דוקא לקדשים וק"ל:

1) First הקדמה

- a) The פוסל תרומה שניות that are count as ידיים after היסח הדעת is that סתם ידיים of גזירה because ידיים are עסקניות

2) Second הקדמה

- a) As part of the גזירה of ידיים and the גזר the רבנן were on the same day יח' דבר that מטמא כלים are משקין that גזירה

3) Third הקדמה

- a) In כל הפוסל את התרומה ידיים that גזירה for גמרא mentions a second מסכת חגיגה – שניים meaning even a שני – is מטמא ידיים to become
- b) This גזירה applies only to קדש and doesn't depend on היסח הדעת

4) משנה

- a) מחט שנמצאת בבשר קדש סכין וידיים טהורות ובשר טמא
- b) אמר ר' עקיבא זכינו שאין טומאת ידיים במקדש

5) תוספות

- a) קשיא
 - i) Presumably when עקיבא ר' says "ידיים" he means the 'א of גזירה ידיים of סתם ידיים
 - ii) But that גזירה applies only with היסח הדעת
- b) Possible תירוץ
 - i) By עקיבא ר' "ידיים" refers to the גזירה in חגיגה that doesn't depend on היסח הדעת
- c) Possible תירוץ dismissed
 - i) We've established that the גזירה in חגיגה deals only with קדש
 - ii) And it's not מסתבר that this גזירה was made on the same day as the גזירה of קדש that isn't limited to טומאת כלים
- d) מהרש"א as explained by תירוץ
 - i) Based on גזירה that גזירה there was also the third גזירה from the first לא גרע
 - (1) שני even become a ראשון such as the ידיים that touch a מחט in our case where there was no היסח הדעת
 - (2) And we can accept that this גזירה was made as part of the גזירה of סתם ידיים of גזירה that גזירה on the same day as the גזירה of כלים טומאת

דף יט:

גמרא האי מחט מאי עבידתיה

[דף יט עמוד ב] גמרא האי מחט מאי עבידתיה אי נימא ספק מחט והא כו' יש לדקדק דנוקמא בפשיטות כגון שאבדה לו מחט טמא שרץ והכירה בבשר דהשתא לק"מ מספק כלים שבירושלים ולא אצטריך ליה לאוקמא בפרה חסומה ולא תקשה ליה נמי מאי דפרכינן לאוקמא דאיירי במחט טמא מת מחרב הרי הוא כחלל ויש ליישב דאי במחט טמא שרץ דוקא ובירושלי' פשיטא דהסכין טהור דהא אין כלי מטמא כלי אבל בספק מחט איכא לספוקי נמי במחט טמא מת דהוה המחט אב הטומאה ומטמא שפיר כלי ואשמעינן דלא ניחוש בכלים הנמצאים לספק טומאת מת משום דהוה כמו ס"ס ספק טהור ספק טמא ואת"ל טמא נימא טומאת שרץ הוא וכצ"ל למאן דאוקמא פרה חסומה הוה דמה"ט לא ניחוש לספק טומאת מת וקרוב לזה כתב בעל המאור ע"ש ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) לא גזרו על ספק כלים במקדש

2) Second הקדמה

- a) מטמא אדם וכלים isn't ראשון לטומאה

3) משנה

- a) מחט שנמצאת בבשר קדש סכין וידים טהורות ובשר טמא
- b) אמר ר' עקיבא זכיננו שאין טומאת ידים במקדש

4) גמרא

- a) קשיא

i) Presumably the מחט deals with where there's a ספק if the מחט is טמא

ii) Why is the ספק relevant given that במקדש על ספק כלים

b) First תירוצ

i) The מחט deals with a מחט that we know to be an אב הטומאה

ii) The גמרא will later ask that if so even the כהן himself should be טמא and why aren't the סכין and ידים also טמא

c) Second תירוצ

i) The גמרא deals with a פרה חסומה that came from outside ירושלים

ii) And since there is a גזירה of ספק כלים outside of ירושלים we're מסופק whether the מחט was נטמא by a שרץ to become a ראשון

iii) The חשש doesn't apply to the כהן or to סכין or to ידים that can't become a ראשון

5) מהרש"א

- a) קשיא

i) Why doesn't the גמרא set out this תירוצ

- (1) The *משנה* deals with a *מחט* that's *ודאי* a *טומאה* and was *נוגע* the *ודאי* *כהן* and the *סכין*
 - (2) It follows that the *מחט ראשון* is *מטמא בשר* to be a *שני* but isn't *וכלים* and *אדם* to be a *שני*
 - (3) Note that since the *מחט* was *טמא* *ודאי* there's no need to rely on *פרה חסומה* from *טומאה בירושלים* to explain why we're *חושש* for the *חוץ ירושלים*
- b) *תירוצ*
- i) This *תירוצ* offers no *רבועא* at all
- c) *קשיא*
- i) Why is the second *תירוצ* of the *גמרא* a greater *רבועא*
- d) *תירוצ*
- i) The *רבועא* of the second *תירוצ* is that we're not *מסופק* that the *מחט* had become *טמא* by a *טומאת מת* in which case the *דין* for *מתכת* that *הוא כחלל* would make the *מחט* an *טומאה*
- e) *קשיא*
- i) Why in fact don't we have this *ספק*
- f) *תירוצ*
- i) The case is similar to a *ספק ספיקא*
- (1) First *ספק*
 - (a) Was the *נטמא*
 - (2) Second *ספק*
 - (a) If it was *נטמא* was it *נטמא* by an *טומאה*

תד"ה ונימא

תוס' בד"ה ונימא אין טומאת כו' וזה אין נראה לי דלר' עקיבא יהיו דכן מלטמא כלים כו' עכ"ל לא ידענא למה אין נראה לו לומר כן דנהי דסבר רבי עקיבא טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא מ"מ מודה הוא לטמא כלים אינו דאורייתא כדקאמרינן לעיל ואימא לטמא כלים ולא ק"ו הוא כו' וההיא סוגיא בשיטת ר"ע אזלא ולקמן נמי אמרינן [דליכא] תנא דאמר משקין מטמאין כלי מדאורייתא ויש ליישב דה"ק דאין נ"ל דמשום טומאת כלים לחוד לא ה"ל לתקוני במקדש שיהיו דכן ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) מטמאי כלים are משקין that גוזר were גזירות יח' דבר as part of the רבנן

2) Second הקדמה

- a) טומאת כלים על but agrees that טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ר' עקיבא holds that ר' עקיבא דרבנן is only ידי משקין

3) Third הקדמה

- a) במקדש applies also טומאה דאורייתא

4) Fourth הקדמה

- a) משקין בית מטבחיא דכן that העיד יוסף בן יועזר איש צרידה that דף טז. at גמרא The

5) משנה

- a) מחט שנמצאת בבשר קדש סכין וידים טהורות ובשר טמא
b) אמר ר' עקיבא זכינן שאין טומאת ידים במקדש

6) גמרא

- a) קשיא
i) Why didn't ר' עקיבא also derive from the דין of מחט that the גזירה of כלים of טומאת כלים doesn't apply במקדש

7) תוספות

- a) קשיא לר"י
i) The גמרא should have answered that ר' עקיבא didn't need to derive this דין from the case of מחט since there is already the general דין that are משקין בית מטבחיא that דין applies only to
דכן
b) מהרש"א as explained by תירוצ'
i) The fact itself that ר' עקיבא says אחרים דאורייתא proves – based on the הקדמות – that ר' עקיבא the תקנה of דכן applies only to טומאת טומאה דרבנן that is only a כלים על ידי משקין

8) מהרש"א of גרסא according to the תוספות of המשך

- a) "וזה [דברי ר"י] אינו נראה לי [בעל התוספות] דלר"ע יהיו דכן מלטמא כלים"

9) מהרש"א

- a) presumably תוספות means that it's not מסתבר that ר' עקיבא holds that טומאת משקין מטמא כלים and yet מדאורייתא the משקין aren't מטמא כלים
- b) קשיא
 - i) at דף יח it's clear that ר' עקיבא does say that מדאורייתא כלים לא מטמאי
 - ii) and the גמרא also says that there's no תנא who holds that משקין are מטמא כלים דאורייתא
- c) תירוצ'
 - i) must be that this is what תוספות means
 - ii) It seems unlikely that רבנן would make a תקנה of דכן for the limited purpose of saying that the גזירה of טומאת כלים doesn't apply במקדש

תוספות בא"ד וגזירה ובא"ד ויש לומר וד"ה וד"ה תרומה

בא"ד וגזירה ידידים לקדש כבר נגזרה כו' דשלמה גזר לקדש כו' עכ"ל ר"ל לקדש כגון בשר שלמים חוץ למקדש אבל במקדש הא קאמר זכינו שאין טומאת ידיים במקדש וק"ל:

בא"ד וי"ל דאם איתא דגזרו בי"ח דבר טומאה על הכלים כו' לאשמעינן כו' שהסכין טהור קודם כו' עכ"ל ולעיל דקשיא להו דאימא ר"ע קודם גזירת י"ח דבר הוה ליכא לתרוצי כי הכא דאימא דקושטא הוא דלא גזרו על טומאת כלים במקדש בי"ח דבר מכא הוכחה שכתבו כאן דמ"מ ר"ע דקודם גזירת י"ח הוה שפיר הוא דלא נקט טומאת כלים וק"ל:

בד"ה תרומה גזרו תימא ידידים לקדש שלמה גזר כו' עכ"ל גם לפי מה שכתבו לעיל דר"ע אחר גזירת י"ח הוה וע"כ דלא גזרו [בי"ח] דבר טומאה על כלים במקדש כמו שכתבנו לעיל מ"מ מאי קאמר תרומה גזרו בו ביום גזרו דהא ליתא דלקדש דקיימין ביה הכא כבר שלמה גזר ותרצו דר"ע מסתמא אי"ח דבר קאי שאז עסקו בדיני ידיים לענין פסול תרומה ולא גזרו אז במקדש והל"ל נמי זכינו נמי שאז לא גזרו על טומאת כלים במקדש כמו שהוכיחו לעיל דאם איתא דגזרו בי"ח דבר כו' ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) במקדש but not קדש for טומאת ידיים on גזר was שלמה המלך

2) Second הקדמה

- a) include גזירות יח' דבר
 - i) a גזירה on ידיים for טומאת ידיים – beyond the קדש to which the גזירה of שלמה was limited
 - ii) and a גזירה for ידי משקין

3) Third הקדמה

- a) משנה
 - i) מחט שנמצא בבשר קדש סכין וידיים טהורות ובשר טמא
 - ii) אמר ר' עקיבא זכינו שאין טומאת ידיים במקדש

4) גמרא

- a) קשיא
 - i) Why didn't עקיבא ר' also say that במקדש כלים טומאת כלים

5) מהרש"א as explained by תוספות

- a) First קשיא
 - i) maybe עקיבא ר' lived before דבר
 - (1) He said זכינו that the גזירה of שלמה on ידיים applies only to קדש but not במקדש
 - (2) He said nothing about טומאת כלים because when he lived there was no גזירה on טומאת כלים at all even למקדש

- (3) And גוזר the רבנן were יח' דבר 'ר' עקיבא was no longer alive when as part of
 במקדש even טומאת כלים
- b) קשיא to the first תירוצ
- i) We know that יח' דבר 'ר' עקיבא lived after
- c) Second קשיא
- i) maybe
- (1) י"ח דבר 'ה' of מחט משנה happened before
- (2) 'ר' עקיבא said that זכינו דבר 'יח' extended the שלמה of גזירה to apply also to
 במקדש but didn't extend the שלמה of גזירה to apply also
- (3) 'ר' עקיבא didn't say that זכינו because after the מחט of משנה the
 במקדש even טומאת כלים on גזירה of דבר 'יח' included a
- d) קשיא to the second תירוצ
- i) If so there'd be a later משנה that would caution that if the case of מחט would
 happen now the גזירה of כלים טומאת would result in the סכין being טמא
- ii) So
- (1) it must be that the גזירה of כלים טומאת in דבר 'יח' doesn't apply to מקדש
- (2) and this is why the גמרא asks why 'ר' עקיבא didn't say כלים טומאת שאין זכינו
 במקדש
- 6) באמצע דיבור ויש לומר at מהרש"א
- a) קשיא
- i) Refer back to the first קשיא of תוספות
- (1) יח' דבר 'ר' עקיבא lived before
- (a) He said that זכינו the גזירה of שלמה on טומאת ידיים doesn't apply to the
 מקדש
- (b) He said nothing about כלים טומאת because when he lived there was no
 חוץ למקדש even טומאת כלים on גזירה
- (c) And he was no longer alive when as part of דבר 'יח' the רבנן were גוזר
 במקדש even טומאת כלים
- ii) Why didn't תוספות answer that “if so there would be a later משנה that would
 caution that if the case of מחט would happen now the גזירה of כלים טומאת would
 result in the סכין being טמא”
- b) תירוצ
- i) we could avoid this תירוצ by modifying the first קשיא to read this way:
- (1) יח' דבר 'ר' עקיבא lived before
- (a) He said that זכינו the גזירה of שלמה on טומאת ידיים doesn't apply to the
 מקדש

- (b) He said nothing about **כלים** טומאת because when he lived there was no **חוץ למקדש** on **כלים** at all even **גזירה**
- (c) And when he was no longer alive the **רבנן** of **דבר יח'** were **טומאת** **גזר** **כלים** **משנה** **בחזקת** **כלים** **only** **בחוץ** and that's why there is no corrective **משנה**
- 7) **רש"י** of the **גמרא** as explained by **המשך**
- a) **זכינו** שאין **טומאת כלים** במקדש **ר'** **עקיבא** didn't say that **חוץ למקדש** **כלים** **טומאת** **גזר** **כלים** **משנה** **בחזקת** **כלים** **only** **בחוץ** and that's why there is no corrective **משנה**
- i) **ידים** קודם **גזירות כלים** נשנו
- ii) the **טומאת כלים** **גזירה** on **כלים** **משנה** **בחזקת** **כלים** **only** **בחוץ** and that's why there is no corrective **משנה**
- iii) it follows that
- (1) although **תוספות** proved that afterwards at the time of **דבר יח'** when the **רבנן** were **טומאת כלים** **במקדש** **כלים** **משנה** **בחזקת** **כלים** **only** **בחוץ** and that's why there is no corrective **משנה**
- (2) Still
- (a) **עקיבא** **ר'** couldn't say that **זכינו** **from the משנה** that at the time of the **טומאת כלים** **גזירה** **במקדש** **כלים** **משנה** **בחזקת** **כלים** **only** **בחוץ** and that's why there is no corrective **משנה**
- (b) Since then there was no **גזירה** of **כלים** **טומאת** anywhere
- b) **קשיא**
- i) **והא תרוייהו** **ביום אחד** **גזרו**
- 8) **ד"ה** **תרוייהו** **at תוספות**
- a) **תוספות** will explain this **קשיא** of the **גמרא** below
- b) But first **תוספות** asks this preliminary **קשיא** to the **קשיא** of the **גמרא**
- i) How could the **גמרא** ask **והא תרוייהו** **ביום אחד** **גזרו** when we've established that
- (1) **גזר** **כלים** **משנה** **בחזקת** **כלים** **only** **בחוץ** and that's why there is no corrective **משנה**
- (2) The **גזירה** of **כלים** **טומאת** was **נגזר** only later as part of **דבר יח'**
- 9) **ד"ה** **תרוייהו** **at מהרש"א**
- a) **תוספות** apparently asks by this preliminary **קשיא** that the **גזירה** of **במקדש** **כלים** **טומאת** was **נגזר** later as part of **דבר יח'**
- 10) **מהרש"א** of the **משך**
- a) **תוספות** **קשיא** of the **קשיא**
- i) We've just proved in answer to **קשיא ב'** that it must be that in **דבר יח'** the **גזירה** of **כלים** **משנה** **בחזקת** **כלים** **only** **בחוץ** and that's why there is no corrective **משנה**
- b) **תירוק**
- i) **תוספות** deals only with **קדש** – not **במקדש** – and means to be **מפריך** the **קשיא** of the **גמרא** that **והא תרוייהו** **ביום אחד** **גזרו** by asking that
- (1) The **גזירה** of **כלים** **טומאת** **במקדש** was **נגזר** by **שלמה**

(2) While the גזירה of בקדש כלים טומאת נגזר only as part of דבר יה' דבר

מהרש"א of המשך (11)

a) "והא" of the תירוץ of תוספות that explains what the גמרא means to ask by ביאור תרוייהו ביום אחד גזרו"

i) it's מסתבר that עקיבא ר' would say for a דין that applied in משנה דמחט only if the דין continued in effect after דבר יה' גזירות

ii) It follows that since "ביום אחד גזרו" and רבנן dealt with טומאת ידים and טומאת יום אחד on the כלים

(1) Just as עקיבא ר' in effect says that זכינו that טומאת ידים didn't apply במקדש in the time of משנה דמחט and that this דין was continued on the יום אחד

(2) He should also have said that זכינו that טומאת כלים didn't apply במקדש in the time of משנה דמחט and that this דין was continued on the יום אחד as תוספות proved earlier

דף כ.

רש"י ד"ה האי בשר

(כתב מהרש"ל מפי אחרים) האי בשר דאתכשר כו' ה"נ מצי למבעי אקרא והבשר אשר יגע כו' במאי אתכשר כו' עכ"ל ע"ש וליכא למימר דאתכשר בשר בחיבת קדש דרש"י אזיל לשיטתו דחיבת קדש אינו אלא מדרבנן וק"ל:

רש"י ד"ה שרץ מטמא (ובא"ד והוא הדין) [ד"ה ואוכלין מטמאין]

[דף כ עמוד א] בפרש"י בד"ה שרץ מטמא כו' ומיהו לא מתרצא היא דהאי אוכל הבא מחמת כלי דקאמר קרא דמטמא משקה לאו כו' עכ"ל לכאורה עדיפא הל"ל דלאו מתרצא היא דהאי אוכל הבא מחמת כלי דקאמר קרא שהוא טמא לאו בכלי הבא מחמת משקה אלא בבא מחמת שרץ אבל כיון דלר"ע שלישי מפורש בקרא אין לחלק בהן ואוכל הבא מחמת כלי שנטמא במשקין נמי שלישי הוא אבל שיטמא האוכל שוב המשקה דהוה רביעי לא מתרצא דלא איירי קרא בנטמא הכלי מעיקרא במשקין אלא בנטמא הכלי בשרץ דאז האוכל הוה שני והמשקין ג' וזה שסיים בדבריו והיא היא וק"ל:

בא"ד וה"ה דמצי למתני וכלי מטמא את המשקין כו' דתרווייהו לא מצי למתני דנימא כלי כו' עכ"ל ר"ל לפי האמת דאמרי' גוז משקין דרישא דלא תני אלא עד שלישי וכו' ע"כ אבל למאי דאסיק אדעתיה השתא דתני רביעי ה"ה דה"מ למתני תרווייהו וכו' וכן פרש"י בהדיא לקמן ודו"ק:

1) הקדמה

- a) From the עקיבא of ר' עקיבא in certain פסוקים it results that for עקיבא there is this chain of טומאות

טבלא א' דקרא	
1	שרץ לכלי ראשון
2	כלי לאוכלין שני
3	אוכלין למשקין שלישי

2) הוה אמינא according to the ברייתא

- a) Here is a chain of "שלש טומאות בשרץ"

טבלא ב' - ה"א דברייתא	
1	שרץ למשקין ראשון
2	משקין לכלי שני
3	כלי לאוכלין שלישי
4	אוכלין למשקין רביעי

3) גמרא

- a) קשיא

- i) The chain of the ברייתא has four טומאות not three

4) רש"י

- a) קשיא

- i) The chain isn't correct anyway because we established in the first table that

(1) כלי הבא מחמת שרץ by נטמא אוכל

(2) כלי הבא מחמת משקין by נטמא אוכל

- b) תירוצ

- i) The גמרא prefers a קשיא that's more obvious – that the chain has four levels instead of three

- ii) But היא היא – the essence of the קשיא of the גמרא is the same as the קשיא of רש"י
- 5) ד"ה שרץ מטמא at מהרש"א
- a) קשיא
- i) Why didn't רש"י ask this stronger קשיא
- (1) in table 1 the אוכל was נטמא to become a שני
- (2) why does the ברייתא say for ר' עקיבא that אוכל can become a שלישי
- b) תירוצ
- i) Since ר' עקיבא holds in table 1 that משקין can become a שלישי
- ii) It's not מסתבר to be מחלק and say that אוכלין can't become a שלישי
- iii) But note that
- (1) רש"י is right in saying that the גמרא realized that there is reason to be מחלק between
- (a) table 1 that says אוכל שני is עושה משקין שלישי
- (b) and the ברייתא that says in table 2 that אוכל שלישי is עושה משקין רביעי
- 6) גמרא of the המשך
- a) תירוצ
- i) that there only three levels in the ברייתא the same as in table 1

טבלא ג'
שרץ לכלי ראשון
כלי לאוכלין שני
אוכלין למשקין שלישי

- 7) ד"ה גזו at רש"י
- a) The גמרא could also have listed the three levels this way

טבלא ד'
שרץ לכלי ראשון
כלי למשקין שני
משקין לאוכלין שלישי

- b) the main point is that in any one case there can't be both אוכלין למשקין and משקין because then a רביעי will result
- 8) [ד"ה ואוכלין מטמאין to read מוגה should be] בא"ד והוא הדין at מהרש"א
- a) In the הוה אמינא when the גמרא thought that the ברייתא deals with רביעי בחולין
- b) The תנא could also have listed the following four level chain that deals with both משקין לאוכלין and אוכלין למשקין

טבלא ה'	
שרץ למשקין ראשון	1

כלי לאוכלין שני	2
אוכלין למשקין שלישי	3
משקין לאוכלין רביעי	4

תד"ה לא דיין שהן דכן

תוס' בד"ה לא דיין כו' לא בעי לשנויי תרגומא אדם דלעיל תירץ כן מחמת דוחק כו' עכ"ל דדוחק הוא דמשקי ביו"ד קתני דמשמע לשון רבים כדאמרי' בפ"ק דחולין ולמאי דבעי למימר לעיל אי דאתכשר בדם ה"מ נמי לדחויי מהא דמשקי בית מטבחיא דכן אלא כיון דאיכא לשנויי בדחוקי מאי משקי משקי דעלמא כמ"ש התוס' לעיל דף ט"ז ניהא ליה למפרך מהא דשאינו נשפך כמים אינו מכשיר ודו"ק:

בד"ה ובשעת שחיטה כו' ותלושין לא מכשירין כיון דדריש שמואל יטמא ממש כו' והוא מוקי לה במחוברים ולהכי נקיט כו' עכ"ל בפשיטות איכא לאקשויי לפרש"י דא"כ ה"ל תלושין והדרן קושיין לדוכתין דקאמר ר"י ב"ח דמשקי בית מטבחיא לא דיין שהן דכן אלא שאין מכשירין אלא משום דאיכא לדחוקי ולשנויי הא דריב"ח תרגמא אדם כדשנינן לעיל וקאמרי דע"כ לשמואל ליכא אלא חד קרא בהכשר ומוקי לה במחוברים דלהכי נקט והעבירה בנהר דתלושין בלאו נהר מצינן לאשכוחי אלא דשמואל ס"ל לאוקמא ההוא קרא טפי במחוברים מבתלושין וק"ל:

1) First הקדמה

- a) עזרה in the דם and מים are משקין בית מטבחיא

2) Second הקדמה

- a) מכשיר isn't דם קדשים - ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן
b) מכשיר aren't משקין בית מטבחיא - ר' יוסי בר' חנינא

3) Third הקדמה

- a) דף טז. at גמרא
i) מכשיר are מים תלושין
ii) קשיא
(1) מכשיר and he presumably aren't משקין בית מטבחיא says ר' יוסי בר' חנינא (1)
means that neither מים nor דם are מכשיר
iii) תירוץ
(1) תרגמא אדם
(2) מכשיר is מים and holds that דם only refers to ר' יוסי בר' חנינא (2)

4) Fourth הקדמה

- a) משקי uses the word ר' יוסי בר' חנינא because תירוץ this מפריך is גמרא the מסכת חולין In משקי מים and דם refers to both and presumably לשון רבים that's

5) Fifth הקדמה

- a) ד"ה תרגמא at דף טז. at תוספות
b) The מסכת חולין in פירכא despite the תרגמא אדם of תירוץ on the סומך is דף טז. at גמרא The because the לשון רבים uses ר' יוסי בר' חנינא holds that דף טז. at גמרא because he refers to "משקי דעלמא"

- 6) משנה here
- a) מחט שנמצא בבשר במקדש הבשר טמא
- 7) גמרא
- a) קשיא
- i) דאיתכשר במאי
- (1) It can't be that נשפך דם אבא since איתכשר בדם נשפך כמים is מכשיר דם isn't כמים
- (2) And it can't be that משקי בית ר' יוסי בר' חנינא since איתכשר במים מכשיר aren't מטבחים
- 8) ד"ה לא דיין at מהרש"א as explained by ד"ה לא דיין here at תוספות
- a) קשיא
- i) Why doesn't the גמרא here answer that איתכשר במים and the מימרא of ר' יוסי בר' חנינא is a קשיא because תרגמא אדם isn't
- b) תירוץ
- i) Because of the קשיא of the גמרא in חולין based on the לשון רבים of the מימרא of ר' יוסי בר' חנינא
- c) קשיא
- i) But תוספות on דף טז. was מתרץ that חנינא ר' יוסי בר' חנינא used לשון רבים because he referred to דעלמא משקין
- d) תירוץ
- i) The דוחק of תוספות on דף טז. is a דוחק
- 9) ד"ה בשעת שחיטה at מהרש"א
- a) קשיא
- i) When the גמרא here said that it can't be that אבא because איתכשר בדם נשפך כמים what's said that only מכשיר can be
- ii) why didn't the גמרא instead rely on חנינא ר' יוסי בר' חנינא who said בית מטבחים לא מכשירין
- b) תירוץ
- i) The גמרא realized that we could be מפרך this מהלך by saying תרגמא אמר – namely that חנינא ר' יוסי בר' חנינא holds that it's only מים that isn't מכשיר and that ר' יוסי בר' חנינא uses לשון רבים because he refers to דעלמא משקין
- ii) And
- (1) although this פירכא is a דוחק
- (2) the גמרא prefers a מהלך – that only what's נשפך כמים what's – for מכשיר can be – מכשיר – for which there's no פירכא altogether
- 10) גמרא of the המשך

- a) הא' בשר דאיתכשר במאי of קשיא to שמואל by תירוצ'
 - i) כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים והעבירה בנהר ושחטה ועדיין משקה טופח עלי'
 - רש"י 11)

- a) שעת שחיטה at בשר the מכשיר מים was still wet and the פרה the בשעת שחיטה
 - ד"ה ובשעת שחיטה at מהרש"א as explained by ד"ה ובשעת שחיטה at תוספות 12)

- a) מכשיר מים מחוברין only שמואל says
 - b) now
 - i) תלושין מים the שעת שחיטה At
 - ii) שעת שחיטה at מכשיר מים are So how is it
 - c) ד"ה בשעת שחיטה at מהרש"א as explained by תירוצ'
 - i) must be contrary to רש"י that the פרה was הוכשרה while the פרה was still in the נהר and the מים was still מחוברין to the נהר

13) מהרש"א of המשך

- a) קשיא
 - i) רש"י to קשיא this more simple תוספות ask Why didn't
 - ii) ר' יוסי בר' חנינא who says משקי בית מטבחיא לא מכשרי If the הכשר happened in the מקדש how does this fit with
- b) תירוצ'
 - i) תרגמא אדם by saying קשיא this מפריך We could be
 - ii) Now
 - (1) It's true that there's a קשיא to this פירכא and that the תירוצ' to this קשיא is a דוחק
 - (2) still prefers a קשיא to שמואל for which there can be no פירכא at all תוספות

דף כ:

גמ' ר' אליעזר רמי תרומה אתרומה ומשני ותד"ה הא ר' שמעון

[דף כ עמוד ב] גמרא ר"א רמי תרומה אתרומה ומשני מי אמר ר"י גרמא אין כו' למאי דלא אסיק אדעתיה למימר בחבית שנשברה משום הפסד חולין התירו ה"ה דה"מ למפרך אמתני' דידן אתרומה טהורה דאסר במתני' לר"י בידים ובהך דחבית שנשברה שרי ליה אפילו תרומה טהורה ובידים וה"נ מתקיף לה רבא מתני' נמי איכא הפסד כו' וה"נ מסיק בסוגיין דלעיל דאינה מדה דקאר"י היינו משום דהתם איכא הפסד חולין אלא דניחא ליה לר"א למפרך מעיקרא תרומה אתרומה ולא אפסח וק"ל:

תוס' בד"ה הא ר"ש ואלויבא כו' תימה לר"י לר"ש כיון דשרי תלויה לטמא ביד א"כ כו' עכ"ל לתירוצם דלעיל דמוקי נמי מתני' דהכא כו' ש ואלויבא דר"י לא קשיא להו הכי משום דאיכא למימר כיון דגבי פסח קתני שפיר קרי לה תלויה דאי לאו משום פסח לא היו שורפין אותה והיה אוסר לטמא אותו אבל הכא דפריך מתרומה אפסחא משום דמשמע ליה למקשה דמה שהיא תלויה הוי הטעם ופסחא אינו מעלה ולא מוריד וא"כ למאי דמשני הא ר"ש ואלויבא דר"י כו' ואפילו בתרומה דעלמא נמי הכי הוה דשרי לטמא תלויה וא"כ שרי לשורפו ותקשי שפיר אמאי קרי ליה תלויה ודו"ק:

1) הקדמה

a) The גמרא discusses and resolves several סתירות

2) First סתירה

a) דף יד. on משנה דפסח

i) by מטמא תרומה תלוי' to be מותר בידים it's ערב פסח that on ר' יהושע ר' יוסי i) תרומה טמאה with שריפה

b) דף טו. on ברייתא דפסח

i) by מטמא תרומה תלוי' to be אסור בידים it's ערב פסח that on ר' יהושע ר' יוסי i) תרומה טמאה with שריפה

3) סתירה to the first תירוץ

a) ר' יהושע for ר' שמעון of שיטה quotes ר' יוסי – משנה דפסח In

b) ר' יהושע for himself ר' יוסי of שיטה is the ברייתא דפסח

4) Second סתירה

a) דף יד. on משנה דפסח

i) by מטמא תרומה תלוי' to be מותר בידים it's ערב פסח that on ר' יהושע ר' יוסי i) תרומה טמאה with שריפה

b) דף טו. on ברייתא דחבית שנולד לה ספק

i) to אסור בידים but it's תרומה תלוי' to גורם טמאה to be מותר that it's ר' יהושע מטמא תרומה תלוי' be

5) סתירה to the second תירוץ

- a) ר' יהושע for ר' שמעון שיטה of ר' יוסי – משנה דפסח
 b) ר' יהושע himself for ר' יוסי שיטה of ברייתא דחבית שנולד לה ספק
- 6) Third סתירה
- a) דף טו. on ברייתא דחבית שנולד לה ספק
 i) ר' יהושע says that it's מותר to be גורם טומאה but it's אסור בידים to be מטמא תרומה תלוי
 b) דף טו. on ברייתא דחבית שנשברה
 i) even בידים מטמא תרומה טהורה to be מותר ר' יהושע says that it's
 c) סתירה to the third תירוצ
 i) הפסד ר' שמעון and ר' יוסי applies both for ברייתא דחבית שנשברה חולין
- 2) מהרש"א
- a) קשיא
 i) when the גמרא is about to ask the third סתירה and doesn't yet realize that the הפסד חולין of חבית שנשברה is based on
 ii) Why doesn't the גמרא at that point ask that there is a סתירה from משנה דפסח to the הפסד חולין of חבית שנשברה and answer that חבית שנשברה is based on
 b) תירוצ
 i) The גמרא prefers to ask a סתירה between ברייתות that both involve תרומה and don't involve פסח
- 3) מהרש"א of תוספות המשך as explained by
- a) קשיא
 i) Since ר' שמעון is ביד מתיר to be מטמא תלוי and then to be שורף תלוי
 ii) in what sense is 'תלוי' different than טמא
- 4) מהרש"א
- a) קשיא
 i) The דיבור in which תוספות asks this קשיא appears after the גמרא asks and answers the second סתירה namely the סתירה between the משנה דפסח and the חבית שנולד לה ספק of ברייתא
 ii) why doesn't תוספות ask this קשיא immediately after the תירוצ to the first סתירה between משנה דפסח and ברייתא דפסח when the גמרא first resolves that ר' שמעון is מתיר לטמא תרומה תלוי בידים
 b) תירוצ
 i) תוספות asks its קשיא only after the גמרא answers the second סתירה by saying that ר' שמעון holds that it's מותר to be בידים מטמא תרומה in the case of חבית שנולד לה ספק that doesn't deal with פסח

- ii) so it's clear that for שמעון ר' the שריפה for תרומה תלוי applies even where there's no special דין of שריפה based on פסח
- iii) and this strengthens the קשיא of תוספות that in what sense is תרומה תלוי different than תרומה טמאה

דף כא.

רש"י ד"ה אין הכרעת

[דף כא עמוד א] בפרש"י בד"ה אין הכרעת כו' טעמא אחרינא הוא ולא משום תקלה כו' עכ"ל ר"ל טעמא אחרינא משום ריחא וכ"כ התוס' בפרק כירה לפרש"י דהכא ומה שפירש"י גופיה לעיל בדברי ב"ש תשפך דילמא אדמזליף קלי קלי אפילו בו ביום אתי למשתי עכ"ל היינו לפי מה שהבין ר' ישמעאל בר' יוסי וק"ל:

תוספות ד"ה אין הכרעה

תוס' בד"ה אין הכרעה כו' ור"ח פי' הכרעת ג' דור ג' כו' עכ"ל עיין בחדושינו שם:

הדרן עלך אור לארבעה עשר